

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszedik évfolyam.

XI. füzet.

1881. Novemberhó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Szakértő erdőtisztek alkalmazásának kérdéséhez.

Irta: Illés Nándor, kir. főerdőtanácsos.

Az erdőtörvény rendelete szerint az állami felügyelet alá tartozó erdőbirtokosok szakértő erdőtiszteket kötelesek tartani.

A törvény ezen rendelkezése a magyar erdőgazdaságra igen nagy fontossággal bír, és mondhatni jövő kifejlődésének alapföltételét képezi, méltó tehát, sőt szükséges azon kérdéssel foglalkozni, mely módon remélhető, hogy az erdőbirtokosok e tekintetben a törvény rendelkezésének eleget tegyenek.

Hogy erdőbirtokosaink a törvény parancsának ellenszegülnének, azt a világszerte ismert magyar alkotmányos érzület meg nem engedné, de hogy találkozhatnak sokan, kik a törvény szavát félreértik, vagy félre magyarázzák, az megtörténhetik.

Ily félreértéseket szétoszlatni polgári kötelesség.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 21. §., midőn szakértő tisztek tartását rendeli, mintegy indokolásul szóról-szóra azt mondja: „a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok, a g a z d a-

sági terv szerinti erdőkezelés biztosítása végett, kötelesek szakértő erdőtiszteket tartani.“

Akadtak olyanok, a kik következőleg okoskodnak: a törvény szakértő erdőtisztek tartására a birtokosokat a gazdasági tervszerinti erdőkezelés biztosítása végett kötelezi, nekünk azonban nincs rendszeres gazdasági üzemtervünk, tehát nem tartozunk szakértő erdőtisztet alkalmazni.

Erre a törvény védője azt az ellenvetést tette, hogy a 18. §. szerint a gazdasági üzemtervet öt év alatt el kell készíteni.

Az okoskodók azonban így védelmezik magukat: mert még nincs gazdasági üzemtervünk, még nem tartozunk alkalmazni.

Sőt ilyes formát is lehetett hallani: a mi erdők rendén túl ki van használva, úgy hogy évek hosszú során át a vágatást szüneteltetni kell; a hol vágatás nincs, ott kezelés sincs, a hol pedig kezelés nincsen, ott szakértő erdőtisztre szükség nincs; s tehát, mi hosszú évek során át, szakértő erdőtiszt tartására nem vagyunk kötelezhetők.

Képzeltetni a diadalmosolyt, a melylyel ez az okoskodó a quod erat demonstrandum-ot kiejté!

Semmi sem bizonyítja oly szembetűnőleg a rendszeres erdőgazdasági elvek ismeretének hiányát az ily okoskodásoknál. Ezekből válik nyilvánossá, hogy az erdőbirtokosok egy része erdőkezelés alatt tisztán az erdő letarolását érti.

Az erdő magától nő, a jó gazda levágatja azt, a mit a természet adott. Ez az erdészeti tudomány quintessentiája. Pedig a mezőgazdától példát lehetne venni, a ki ugyancsak fáradozik, munkálkodik, hogy ne csak az teremjen, a mit a jó természet adni hajlandó, hanem teremjen annyi és olyan, a mennyit és a milyent a föld adni képes.

Az erdőgazdaságnak is alapföltételét képezi ezen elv. Azt, a mi termett okosan fölhasználni, az arató bölcsesség-

gének kifolyása. Az erdőt úgy felujítani, a parlagot úgy beerdősíteni, s a mi létrejött úgy fölnevelni, hogy a termés vágáskor a lehető legkitünőbb, legértékesebb, leghasználhatóbb legyen: az erdészet legnehezebb, de egyszersmind legszebb feladata.

Azt, a mi az erdőben évtizedek hosszú során, évszázadot meghaladó időközön át létrejött, letarolni, a mit megtakarítottak az ősök és a körülmények, rövid pár év alatt piacra dobni, erdész nélkül is lehet; vannak is jó és rossz példák rá bőven. De olesón és a czélnak megfelelőleg erdőt telepíteni, s azt szabályszerűleg fölnevelni, a tönkre vágott erdőt még a lehetőség határai között használhatóvá alakítani: azt tagadhatlanul csak erdész, még pedig csak is jó erdész, csak is szakértő erdész képes.

Hogy nem erdészek is ültettek szép erdőket, hogy Alföldünkön szakértő erdészek nélkül is jöttek létre szép ákáczosok: azt a fennebbi állítás megdöntésére elfogadni nem lehet. Nem lehet azért, mert e siker többnyire a véletlen következménye, a mennyiben t. i. a jobb talajon mutatható föl a siker. Nem lehet azért, mert a költségeket és a sikert szembe kellene előbb szakértők munkájával állítani. Nem lehet azért, mert állításunk szerint azt, a mit telepítettünk, fel is kell nevelni, a jó nevelés eredményével pedig nem hisszük, hogy találkozánk méltán dicsekvő.

Erdőkezelés alatt tehát nemcsak az erdő levágását, hanem annak felujítását és felnevelését is kell érteni, és bátran kockáztatható azon állítás, hogy a két utolsó föltételen fekszik a fősúly.

Szakemberek előtt, mint a milyenek túlnyomólag e lapok olvasói, ezen állítás hosszabb bizonyítgatása fölösleges, de e lapok nem csak a szakemberekhez szólnak, az „E. L.“ a magyar erdészet szakközlönye; erdőbirtokos közönségünket

saját hasznáról meggyőzni, egyike leglényegesebb feladatainak. Ez okból az erdőfelújításról és nevelésről néhány szó helyén való lehet.

A talaj és klimának megfelelő fanem megválasztása nem oly elkerülhető valami, a mint azt sokan hiszik. Számos erdőnk talaja lett rossz gazdálkodás által annyira elsilányítva, hogy rajta többé azon fanem, a mely jelenleg fennáll, már haszonnal nem tenyészthető, vagy ha igen, csakis talajjavító fanemek segítségül vételével fog jó eredményre vezetni.

A művelési költségek az erdészetnél is oly szerepet játszanak, mint a mezőgazdaságnál, s ha az erdőbirtokos jövedelméből évenként bizonyos részt e célra feláldoz: igen fontos kérdés, hány hold lett annak segítségével megművelve, egy-e, avagy tiz?

Az áteredések befolyása mind az erdő kifejlődésére, tehát a fák növésére, azok törzseinek minőségére, értékére s illetőleg műszaki használhatóságára, mind pedig a jövedelmezőségre oly kétséget kizárólag be van már bizonyítva, hogy azoknak szakszerű alkalmazását saját és utódai érdekét szem előtt tartó erdőbirtokosnak észszerűleg elmulasztani nem szabad.

Mindezen munkálatok azonban szakértelmet igényelnek. Van azonban még egy tekintet, a mely ezeken kívül is követeli szakértő alkalmazását.

A rendszeres gazdasági üzemterv elkészítését értjük.

Kétséget sem szenved, hogy gazdasági üzemtervek vállalkozók által is készíthetők, és sokan lesznek, kik ezen uton célhoz fognak jutni; de a többség, különösen a községek és volt urbéres közbirtokosságok, melyeknek érdeke volt különösen indító oka e cikk megírásának, csak aránytalan költség pazarlásával fognak megfelelni törvényszabta kötelezettségüknek, ha a hatóságok e tekintetben segítségükre nem jő-

nek, vagyis világosabban mondva, ez irányban őket nem vezetik.

Nem lesz talán fölösleges, mielőtt ezt bizonyítgatnánk, megmagyarázni, hogy mik azok a volt urbéres közbirtokosságok.

Eddig falukon az erdőt illetve összetévesztették a községet a volt urbéresekkel, vagyis a tagosítás alkalmával ezeknek jutott erdőt községinek neveztek, sőt annak is tekintették. Pedig nagy különbség van abban, a mi a községé, mint erkölcsi testületé, s abban, a mi egyes birtokjogosultaké.

A volt urbéreseknek kitagosított erdőilletőséget az 1871. évi LIII. t.-cz. 32. §-ánál fogva, mint azoknak közös erdejét kell tekinteni, s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fennálló vagy kibocsátandó szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó. Az erdőtörvény pedig ezen erdőket a közbirtokossági erdők közé sorozza.

A volt urbéresok erdejét tehát az egyes birtokosok között fölosztani nem szabad, és abba gazdaságilag belefoglalható a község, belefoglalandó az egyházak, lelkészek, tanítók erdőilletősége is; de ezek számára annak terméséből csak annyi fordítható, a mennyi azokat birtok-aránylag megilleti, vagy a mennyit a közbirtokosság e célra megszavaz.

A községek és a volt urbéres közbirtokosságok erdőbirtoka közt igen sok az oly jelentéktelen terjedelmű erdő, hogy sem a kezelésre, sem a berendezésre önállóan egyenként tisztet nem alkalmazhatnak; az erdőtörvény 21. §-a azonban megengedi, hogy a közigazgatási bizottság beleegyezésével közös erdőtiszt tartására több erdőbirtokos is egyesüljön. Alig lehet kétség a fölött, hogy a törvény ezen határozatát törvényhozóink nem a községekre és a volt urbéresekre való tekintetből vette volna föl.

Az a kérdés már most, mely uton volna a célnak leginkább megfelelően ezen egyesülés vezethető?

Sokan azt ajánlják, szólíttassanak föl a nagyobb erdőbirtokosok, hogy erdőtisztjeiknek ezen erdők kezelésének és őrzésének (az uradalmi erdőőrök által) elvállalását megengedjék, avagy bizonyos díjért magok vegyék át azt, s teljesíttessék a kezelést és őrzést saját tisztjeik és erdőőreik által.

Tegyük föl, hogy a birtokos még erdejét el nem pusztította és ki nem irtotta, tehát erdőtisztje is van; hány községben van erdő, a hol a birtokos tisztje és őre a törvényes minősítéssel bir, és mi történjék azon községekkel, a melyek lakossága ezen kedvezményyel nem élhet?

A magánbirtokos gyakran oly erdőtiszttel is megelégszik, ki a törvényesen igazolt szakszerű minősítéssel nem bir, ebből azonban nem következik, hogy az állami felügyelőségnek a község, illetve a volt urbéresek erdejére nézve is kvalifikálnak kelljen elismerni az ilyen erdőtisztet.

Könnyen belátható tehát, hogy a kincstár és néhány erdejét nem csak a törvény kényszere következtében rendszeresen kezelő nagybirtokos volt urbéreseit kivéve, nagyon, de nagyon kevés község lenne az, a mely a fönnebb jelzett ajánlatnak hasznát vehetné.

Sokan azt mondják: rá kell bízni a községekre a csoportosulást és a szervezkedést, a nép józan esze legjobban keresztül segíti azt a föladat nehézségén.

Ez az indítvány jelenleg gyakorlatban van, mert a közigazgatási bizottságok, legalább tudomásunk szerint, eddig magukra hagyták e tekintetben a községeket.

És mi történt? Semmi.

Pedig ki lett hirdetve a törvény, rá lett a községekre parancsolva részint általánosságban, részint nevezet szerint, hogy az erdőtörvény 21. és 22. §§-ának feleljenek meg, de azért még nem hallatszott hirt, hogy valamely község a parancsoknak eleget tett volna.

De alig is lett volna annak jó következése, ha a községek saját fejük után neki indultak volna ez irányban valamit tenni. Egyéni meggyőződésünk szerint, s ezt különösen kívánjuk hangsúlyozni, azokat ezen föladat teljesítésében vezetni kell.

Hogy e vezetés átvétele jogosan és czélszerűen mást nem illethet meg, mint a közigazgatási bizottságokat, az kétséget sem szenvedhet.

Tekintetbe véve a szervezés nehézségeit és az alkalmazandó tisztek nagy számát, véleményünk szerint minden megyét annyi erdőjárásra kellene felosztani, a mint azt a megye terjedelme, az erdők sokasága és azok bejárhatásának lehetősége magával hozza.

Minden ily járás községeit és volt urbéreseit föl kellene szólítani, hogy a járás valamely alkalmas helyén tartandó gyűlésre képviselőket küldjenek, s a teendőkre nézve megállapodjanak. Természetes, hogy a megállapodás legczél- szerűbb tervezetét már készen kellene elibök terjeszteni, s a valószínűleg, sőt bizton fölvetendő kifogásokat lehetőleg meg- czáfolni. Megkísértjük ezt itt.

A törvény az üzemtervek elkészítésére 5 évet engedett, ebből már $1\frac{1}{2}$ év eltelt, de eltelhet még ugyanannyi s még sem lesz meg az üzemterv, ha annak elkészítésére idejekorán, vagyis minél előbb a szükséges lépések meg nem tétetnek.

Figyelemmel legyenek azonban az illetők arra, hogy az üzemtervek elkészítésére öt évnél rövidebb idő is szabható, sőt szabni is kell és szabadni fog, mert az kétségtelen, hogy ha a hatóságok így hagyják őket tovább is gazdálkodni, mint az jelenleg történik, pár év múlva már kevés községnek, illetve volt urbéres közbirtokosságnak lesz erdeje.

Továbbá kétségtelen az, hogy az erdőgazdasági terveket legrövidebb idő alatt és legolcsóbban saját tisztjök készíti el, mert azzal majd a felsőbbség alkudja ki a kir. erdőfelügyelő

közbejöttével a munka díját. Különben ugy sincs, a ki e munkát elkészítse, mert az uraságok erdészei magok is eléggé el vannak foglalva ezen munkával; akárkire pedig, különösen olyanra, a ki a szakképzettségre nézve nem nyújt elegendő biztosítékot, ily munkát bizni nem lehet. Végre tisztet így is, ugy is kell alkalmazniok; a kataszter is 50—60 krt, sőt többet is vont le a jövedelem kiszámításánál e czimen, annyival tehát kevesebb adót fizetnek, és ha számos birtokosra és sok holdra oszlik el a költség, nem fog annyira terhes lenni, mintha mindenkinek magáról kellene gondoskodni e tekintetben és jövőre az erdők jobb használhatósága és erősebb jövedelmezősége által a költség meg is térül.

Csak meg kell kísértetni valamely concret esetben ezen költségeket repartíálni és ki fog tünni, mennyiben igaz a fönnebbi állítás.

Könnyíteni fogják e tekintetben a községek terheit a következők: ha a vidéken létező oly nagyobb községek, melyek már jelenleg is tartanak erdőtisztet, ily járások központjává tétetnek s azoknak törvényes minőséggel bíró erdőtisztje egyszerűsmind megyei, vagy járási erdészszé, vagy ha ugy tetszik, erdőmesterré választatik meg; hogy ha ezen szövetkezetekbe minden kisebb erdőbirtokos bele lép; hogy ha az erdők bejárása alkalmával a megyei vagy járási erdésznek előfogatok egyik községből a másikba természetben szolgáltatnak ki az illető erdőbirtokosok által.

Az 1879. évi erdőtörvény életbelépte előtt is alkalmaztak némely megyék hasonlóképen erdőtisztteket, csakhogy igen olcsón akarván czélt érni, s miután nem volt, a ki azokat ellenőrizze, az eredmény oly kevéssé felelt meg a várakozásnak, (lásd az „E. L.“ előző számát) hogy követésre méltó például alig állithatók föl.

Erdélyben, a hol az erdőtörvény végrehajtása körül leg-

serényebb munkásságot tapasztalunk, már történtek is, mint e lapokban olvashattuk, ez irányban lépések, s valószínű, hogy eredményre is fognak vezetni.

Azon ellenvetés, hogy a nép szegénysége ezen intézmény alkalmazását meg nem engedi, el nem fogadható. A törvényhozás ezt mindenesetre tekintetbe vette, s midőn azt elrendelte, hogy a községek és volt urbéres közbirtokosságok szakértő erdőtiszteteket tartani kötelesek, azon meggyőződés sugallatának engedett, hogy ezen szakértő erdőtisztetek alkalmazása, habár nem is lesz ment minden tehertől a népre nézve, annyira üdvös fog lenni közgazdasági következményeiben, hogy e terhek bőven ellensúlyozva lesznek az erdők jobb karba hozása, fokozott termőképessége s tehát jövedelmezősége s a szükségletek fedezése által. Ha a törvényhozás ily közgazdasági előnyök előrelátásával hozta meg a törvényt, a törvény végrehajtóinak feladata nem az ellenvetések mérlegelése, hanem a kérdés okszerű s a népet lehető kevésbé terhelő megoldása lehet egyedül.

Mindezeket tekintetbe véve, ujjalag ismétljük azon főnőbb körülményesen előadott nézetünket, hogy a községeknek és volt urbéres közbirtokosságoknak a törvény által megszábotott erdőtisztetekkel való ellátását a közigazgatási erdészeti bizottságoknak kell kézbe venni, s megyei, illetve járási erdészek alkalmazását az érdekeltek közbejöttével, s az alkotmányos formák megtartásával hivatalból kell szorgalmazni és közvetíteni. Hangsúlyozandónak tartjuk egyszersmind azt is, hogy minden késedelem ez irányban épen annak a népnek árt leginkább, a melynek érdekét előmozdítani akarjuk.

Néhány szó a királyi erdőfelügyelőkhöz mint kartársaimhoz.

Irta: Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő.

Még mindannyian a kezdet nehézségeivel küzdünk. És ez nem is lehet másként, mert „mindennek kezdete nehéz“

Tudjuk azonban, hogy minden küzdelem egyesült erővel könnyebben vezethet sikerre, és a mi működésünk tág terén aligha nem találkozott már eddig is bármelyikünk oly akadályokkal, melyek vagy épen nem, vagy csak nehezen háritathatók el egyesek által.

Egyesüljünk tehát mi is oly módon, hogy tapasztalatainkat, s ezek nyomán szükségesnek vélt javaslatainkat előadva, egymás baján okulhassunk és az egyöntetű eljárást ez uton is biztosítsuk. Meg vagyok arról győződve, hogy szaklapunk t. szerkesztője ezen — némileg speciális érdekű — közleményeknek is tért enged.*)

Elismerem ugyan, hogy fölötte kívánatos lenne, ha e célból, közös értekezleten, élő szóval történhetnék meg az eszmecsere. Minthogy azonban — tudtommal — alig van kilátás egy ily értekezlet létesítésére, addig is, a míg összejöhetünk, kísértsük meg az „Erdészeti Lapok“ útján közölni tapasztalatainkat és javaslatainkat.

Tapasztalásból tudom, hogy egyes kartársaim a nyilvánosság elé kerülő közlemények megírásától tartózkodnak. Tartózkodnak pedig egyrészt szerénységüknél fogva, de főként azért, mivel a kritika bonczkésétől félnek.

Ezen kartársaimnak csak annyit kívánok megjegyezni, hogy e téren a részükről való szerénykedésnek nincs helye, mert hiszen mi ismerjük bajainkat legjobban, mi vagyunk hivatva az utunkba gördült akadályokat nem csak elhárítani,

*) Nagyon szivesen. Szerk.

hanem egyuttal reá mutatni, netalán a törvény vagy utasítás helytelen felfogásából, vagy bárhonnán eredő bajokra. És igénytelen közleményeink alig kerülhetnek a kritika bonczkése alá, mivel azok csupán működésünk terén mozogva, nem fognak sem valami korszakot alkotó eszméket napvilágra hozni, sem pedig valamely fennálló tantétel megdöntésén fáradozni.

Ezek után legyen szabad nekem ez alkalommal a csekélyebb kiterjedésű, és eddig minden szakértelem nélkül kezelt községi erdők üzemterveinek elkészíttetése, és ezen erdőknek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 21-ik §-a értelmében leendő kezelése iránt néhány szót elmondani.

A ki tudja, hogy ezen községi erdők mily állapotban vannak, a ki ismeri a falusi gazd'uramék nézetét az erdő kihasználására nézve, az alig fogja kétségbe vonhatni, hogy ezen erdők üzemterveinek elkészíttetése és ezen erdőknek törvényünk 21-ik §-a értelmében leendő kezelése fölötté nehéz feladat. Nehézzé teszi ezen feladatot a költség fedezésének kérdése, mert hát a gazd'uramék megszokták faszükségletüket a községi erdőből fedezni, lovaikat, ökreiket s egyéb „jószág“ukat ott legeltetni, „hiszen arra való az Isten adta erdő.“ De erre költekezni, erdőkötség czimén új adót kivetni, no ez már mégis szörnyűség lenne! Ilyesmit hiába követelnél!

Pedig hát bizony bele kell harapni a keserű almába, mert máskülönben nem csak az erdőtörvény 21-ik §-a nem hajtható végre, hanem a gazd'uramék unokái akár meg is fagyhatnak a községi erdőből szerzett tüzelő mellett, sőt meg-tizedelt marháik is alig találnak ott legelőt.

Áldozatot kell hozni az illető községeknek, de a mi feladatunk oda hatni, hogy az áldozatok lehető legcsekélyebb mérvűek legyenek és hogy lehető leggyümölcsözőbbekké tésenek.

Megyei vagy kerületi erdészek alkalmazása fölötté drága intézmény, és ezt csakis ott ajánlhatnám, a hol ezen kérdés másként nem oldható meg.

A községi erdők nagy része más nagyobb kiterjedésű és szakképzett személyzet által kezelt erdőségekkel határos. Így például Liptó-, Zólyom-, Bars-, Hont-, Borsod-, Pest-, Sáros-, Ung-, Marmaros-, Szatmár stb. megyékben az államkincstár tulajdonát képező erdőségek közvetlen közelében száz csekélyebb kiterjedésű községi erdő fekszik.

Igy van ez más nagybirtokosok, u. m. közalapítványi, primacziális, érsekségi, püspökségi, káptalani s más nagyobb uradalmak erdeivel, melyek nagy része már most is szakképzett személyzet által kezeltetik.

Az ily erdőségek közelében fekvő, csekély kiterjedésű községi erdők kezelésének vezetésével, a mennyire azt a helyi viszonyok megengedik, sőt kívánatosá teszik, az uradalmi erdők szakképzett személyzete lenne megbízandó.

Tudom, hogy ezen javaslatom némelyek előtt visszataszítást szül, s talán kérdezni fogják, miként javasolhat ilyesmit egy az államszolgálatban — ha nem is épen megöszült, de tekintve 20 évi szolgálatát, csakis esetleg nem — megöszült hivatalnok, a kinek pedig a „normale“-kat ismerni kellene. Engedelmet kérek, volt szerencsém velök megismerkedni és — jó időben legyen mondva — még eddig jól megfértünk egymás mellett, sőt reménylem, hogy ezentúl sem jövünk ellenkezésbe.

De térjünk a tulajdonképeni tárgyhoz, majd lesz alkalmunk az illető szolgálati szabályról is megemlékezni.

A kincstári erdészek kerülete a felvidéken 10, 15, 20, sőt még ennél több ezer holdra is kiterjed, azért alig fogunk túlozni, ha átlagban 15 ezer holdra tesszük a felvidéki kincstári erdészek kerületét. Tegyük fel, hogy ezen 15 ezer hold

erdő 6 község határán fekszik és hogy ezen községek mind-egyike 4—4 száz hold erdővel bir (inkább többet mondtam mint kevesebbet), összesen tehát 2400 holddal szaporodnék az illető erdész kerülete. Már ha vannak több mint 20 ezer holdra terjedő kerületek, miért ne lenne a 15 ezer holdas a szomszédos 2400 holddal szaporítható? Azon ellenvetésre, hogy ha a 15 ezer holdasnál lehetséges is lenne ezen eljárás, a 20—25 ezer holdra terjedő kerületnek minden további kiterjesztése okvetlenül az erdőkezelés rovására történnék, csak az a válaszom, hogy ez nem egészen áll, mert egy erdész kerületének kezelésével járó teendői hasonló körülmények közt nem annyira az egyes erdőrészek kiterjesztése, mint inkább az erdőrészek szétszórtsága folytán szaporodnak. Ugyanis az erdésznek X község határában teendő szemleutja, számba alig vehető idővel kerül többbe, ha az uradalmi erdőnek meg-szemlélése alkalmával a szomszédos, vagy épen utjába eső cse-kély kiterjedésű községi erdőt is megtekinti. De az uradalomra nézve figyelembe veendő azon körülmény, hogy a községi erdő kezelésével megbízott uradalmi erdőtiszt kellően tájékozva lévén minden egyes községi lakos fajárandóságáról, könnyebben akadályoztathatja az erdőkihágásokat. És egyáltalában azon idő, a melyet az erdész a gondozására bizott erdő közelében tölt, ezen erdő kezelésére sem tekinthető elvesztegetett időnek, mert az erdőkezelésre nézve sokkal üdvösebb, ha az erdész az erdőbe vezető uton egy egyszerű sétát tesz, mint ha irodai munkával foglalkozik. Tehát gyakorlati szempontból tekintve a dolgot, a csekélyebb kiterjedésű községi erdők kezelésével az uradalmi erdésznek leendő megbízása, az uradalom érde-kével összeütközésbe annál kevésbé jöhet, mert az erdész ezen teendők folytán nem csak nincsen gátolva az uradalmi külszolgálatban, hanem bizonyos tekintetben, főként az erdei kihágások meggátlása érdekében, könnyítették feladata. Igaz

ugyan, hogy — mint minden dolognak — ezen intézkedésnek is meg van az árnyoldala. Ugyanis alig merném kétségbe vonni magam is, hogy ezen intézkedés visszaélésre szolgáltat alkalmat. Erre nézve azonban csak azt jegyzem meg, hogy a kezelő erdőtisztet annyira ellenőrizni alig lehet, hogy visszaélést ne követhessen el, és míg a tisztességés embert a bizalmatlansággal sértjük, a megbizhatlan bizonyosan talál utat és módot üzelmei teljesítésére és fogja is azokat, minden rendszabály és szabályrendelet daczára, addig folytatni, a míg rajta nem érik. Meg vagyok azonban arról győződve, hogy a magyar erdőtisztikar teljes bizalmat érdemel, és javaslatomnak egyik alapját ezen meggyőződésem képezi. Ennél fogva a fennebbi árnyoldalt, szemben a többi előnyökkel, nem tartom figyelembe veendőnek. És hogy ígéretemhez képest még a „normale“-ról megemlékezzem, azon véleményemet bátorítok kockáztatni, hogy az illető szabályrendelet talán megváltoztatható lenne.

Ha a Nagymélfőságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium hajlandó lenne ezen — az erdőtörvény végrehajtása érdekében és közgazdasági szempontból egyaránt fontos — engedélyt megadni, a többi nagy erdőbirtokosok bizonyára követnék példáját.

Talán megemlíteni is fölösleges, hogy ezen csekélyebb kiterjedésű erdők egyszerű gazdasági üzemterveit, legkevesebb fáradsággal, legkisebb költség mellett és legczélszerűbben az illető uradalmi erdészek állíthatnák össze.

Azon községek, melyeknek erdei, a szakképzett személyzet által kezelt erdőktől távolabb vannak és annyi erdőjövdelemmel nem rendelkeznek, hogy szakképzett erdőtisztet önerejükből alkalmazhatnának, szövetkezni kell a helyi viszonyoknak megfelelő számban. Erre nézve a vidéki szakemberekből és az illető közigazgatási tisztviselők közül álló érte-

kezletek lennének tartandók az illető közigazgatási bizottságoknál.

Kérem tehát úgy szaktársaimat, mint a többi t. szaktársakat, hogy ezen tárgyra vonatkozó véleményeiket, az „Erdészeti Lapok“ útján, mielőbb közölni sziveskedjenek.

A föld erdőségeinek óriásai.

Közlő: T é g l á s G á b o r.

Hogy a növény életében is változhatatlan kényszerrel érvényesülnek a létel és megsemmisülés törvényei, azt szakemberek előtt bizonyítgatni felesleges munka volna. Nem szükség pedig ezt fejtegetni épen erdészeti szakkörökben, minthogy épen az erdőgazdaság tárgyát képező fanemek mutatják az életfolyamatok legváltozatosabb phasisait, s az okszerű erdőkezelés alapelvei mind a növényélet különböző menetének gondos megfigyelésén alapulnak. Így az erdei és luczfenyőről tudva van, hogy növekvési véghatárát 80—100 éves korában éri el, ellenben a jegenyefenyő még tovább is növekszik: a bikkfa évggyűrűi 130—150 éves korukban kezdenek gyengülni, míg a tölgy vastagodása 150—200 év után csökken. Mindezek tudása irányítólag foly be az üzemterv beosztására s a kihasználás szélső határait mindenesetre a növekvés korlátolt volta szabja meg. Azért nem lesz érdektelen, ha mindjárt a gyakorlati cél mellőzésével szemlét tartunk ez alkalommal a növényországunk kiválóan nagytermetű vagy épen tartósabb életű fajain, tárgyalási sorrendünkben a természetes rendszerhez alkalmazkodva, úgy a mint Göppert egy idevonatkozó értekezésében találjuk.

A spora-termő, gyökér-, szár- és levéltelen sejtes növényeknél, tehát az Algáknál (moszatok), zuzmok és gombáknál,

sőt még a csillárkákánál, lomb- és májmohoknál sem találunk cserjéket vagy fákat, s az első ilyenmü alakok az edényes virágtalanok csoportjában a páfrányok (Filices) osztályában fogadnak.

A mi páfrányaink közül még a legnagyobbak is (ölyü, röpü, ördögborda, öznyelvü fű), minden terebélyes lombozat daczára, jelentéktelen dudva-növények s így méltán feltünő lehet, midőn Norfolk szigetéről és Nyugat-Afrikából 70 láb magas fás páfrányt irnak le a botanikusok az *Alsophila excelsában*. Még jobban növeli e páfrány arányait az a körülmény, hogy csupán tetős tetején hord lombozatot, s a pikkelyes törzs karcsu oszlopként lengedez a tropicus égalj légáramlatában, sőt támogatására candalaber formán kiemelkedő légygökerek is járulnak.

A zsurlók tekintélyes alakjai, a Calamitesek, Lycopodiaceákhoz sorozott hatalmas Lepidodendronokkal és Sigillariákkal a kőszénkorszakban disziték csak földünket s lenyomataikat és kövületeiket bámulhatja csak az utókor; mert egy-egy Lepidodendron például 30 méter magas és egy méter átmérőjü törzseket is hajtott.

Mai napság az első fás növényt a lombos nyitva termők (Cycadae v. Frondosae) osztályában találjuk fel.

Itt a gyönyörü *Cycas circinalis* érdemel említést, melynek törzse oszlopalakulag nő fel, s míg véges végig száraz, bőrnemü pikkelyeket visel; ott fenn a magasba szökellő koronája lágyan szétterülő szárnyalt levelekből képződik ki, változatosság kedvéért a nyél tövén ott mutatkozván még a törzsnél említett pikkelyek is. E szép levélkorona ölen képződik ki a virág is, kétlaki elrendezésben, oly módon, hogy egyiken himek, másikon termők helyezkednek el sűrű csavarvonásban a virágtengelyen, mely ily módon toboz-kinézést nyer.

Az itt említett *Cycas* Kelet-India erdeit diszíti; az *Emephalartos lanuginosus* pedig Dél-Afrikában honos s mind-

kettő beléből az izraeliták ünnepi eledeleinek elmaradhatatlan, de általunk is nagyban kedvelt szagu lisztet nyerjük. E növények ágatlan koronája már a pálmákra emlékeztet, de pikkelyes s jökora vastagságra növvő törzsük a Harasztok (páfrányok) természetét juttatja eszünkbe.

A nyitva termők (Gymnospermae) másik alosztályát a tűlevelűek (Acerosae) kevés, de annál népesebb fajai képezik, melyek már szigoru aristocratismussal szeretik maguk közül a többi fanemeket kiküszöbölni, s a magasabb régiók nagyszerű erdőöveit képezik.

Ezek nemcsak elhelyezkedésükben igénylik a magasabb körök exclusiv előjogait, hanem természetükben is kitetsző arányokat öltenek fel, csúcsok olykor évszázadokon át nő s 200—300 lábra nyúlik fel. Elnevezésüket annyiban megczáfolják, hogy a borókák (Juniperus) és Thujafélék teljes lombozatot öltenek s csak cserjékké fejlődnek ki. Itt a cyprusféléké az elsőség, minthogy ezek tájrajzi tekintetekből is felette állnak a többinek, s nemcsak a török temetők diszei, hanem a déleurópai pusztákon is feltűnő alakzatokat képeznek. A fenyők magas életkorával bírnak ezek is, mert Griesebach szerint a hirneves Athoshegyi egyik kolostor (Haja-Lema) udvarán néhány példány található, melyek magassága alig 4', de körülete 12—15'-ra terjed, s korát pláne ezer évré becsülik, minthogy a hagyomány szerint Kr. u. 859-ben, a kolostor építési évében ültették. Még idősebbnek tartanak egy más cyprust Sommanál Lombardiában, s maga I. Napoleon is akkora kegyelettel viseltetett e nagy gonddal őrizett cserje iránt, hogy az általa építettett Simplon-utat annak kedvéért másfelé irányíttatá.

Sokkal imposánsabbak már jegenyefenyő (Pinus picea L.-Abies pectinata D. C., Weiss-Tanne), melynek egyes példányai 200 lábíg emelkednek, minők Sziléziából s a cseh-erdőből ismeretesek, körületük pedig 25—30 lábnyira ter-

jed. A luczfenyő (*Pinus Abies* L.-*Picea excelsa*, Fichte), vörös fenyő (*Pinus Larix* L.) szintén hatalmas termetűek, s óriás dárdásokként bámulnak a sziklaoldalakról alá; míg az erdei fenyő (*Pinus sylvestris*, Kiefer) már csekélyebb kifejlődést mutat, de 100'-ra (25—30 m.) még mindig felnő s 4—5 méter peripheriával bír.

Ázsia fenyvesei sem mulják felül a miéinket nagyságban és tartósságban. Egyes fajok vastagsága azonban feltűnőleg nagyobb, mint a már-már kiveszőfélben lévő cedrusok (*Larix Cedrus*), ott a Libanonon, melyek 35—45' körületet is mutatnak, bárha ezek mérése a sebhelyekből kifakadó hajtások miatt nem eszközölhető valami nagy pontossággal. A Libanon cedrusait egyébként nemcsak a vallásos hagyományok ruházzák fel oly szédítő nagy korról, hanem a szaktudósok is megadják azok ótestamentomi voltát, mint Hooker, ki 2500 évesnek nyilvánította.

A cedrusokkal közel rokonfajok élnek a Hymalaya magaslatain, mint a *Cedrus-Deodara*, mely Stolitzka szerint 150' magasságot s 38' peripheriát ér el. Hasonló dimensiókat ér el É.-Amerikában a *Pinus excelsa*, valamint a *Picea Khutrow*, Nepal cyprus, *Cupressus torulosa*. Ezekhez csatlakoznak Japánban a *Picea jezoensis*, *Abies Veitchii*, *A. firma*, s a nagyszerű ernyős fenyő (*Sciadoptys verticillata*), meg a déli félszigetek őserdeiben diszlő *Podocarpus cupressina*.

Mindezeket túlszárnyalják a cedrusfélék további rokonai, az Araucariák. Ott van Auszália bámulatos fenyője, az *Araucaria excelsa* R. Br. 10—12 láb átmérő mellett, 220 láb magas törzsével. Ott találjuk az ujseelandi maori fenyőt (*Podocarpus spicata*, *P. dacrydioidea*, *Dacrydium cupressinum*), s az iparban oly sokféle alkalmazást nyert dammarlack forrása: *Dammara australis*, *D. obtusa* a Hebridakon, *Araucaria Cookii*, R. Br. Uj-Caledoniában. Ezeknél törpébb ugyan, bár

még mindig meglepő szép növésű az ausztraliai szárazon Moreton öböl mellett eléjövő *Araucaria Cunninghami*.

Dél-Amerikában is két tekintélyes *Araucaria* faj található, u. m. *Araucaria brasiliensis* Rio Janeiro felett és *A. imbricata*, a Csilii Cordilleráktól kezdve nyugati Patagoniáig lefelé, melynek magvát ott ép úgy kedvelik, mint Európában a mandolafenyő (*P. Pinea*, olaszfenyő) és cembra (*P. cembra*) keményítő és olajtartalmu diócskáit. Az *A. imbricata* tobozai gyermekfej nagyságúak, s annyi diócskát tartalmaznak, hogy a legfalánkabb egyén is jólakhatik velök. Nagy éhségek idején akár-hányszor ez menté meg már a lakosok életét.

De minden fenyőt túlszárnyalnak nagysági méreteikkel a mexicói cyprusok, így Oaxca mellett egy *Taxodium distichum*, mely alatt már Cortes, Pizarro hódító serege is pihent, de főleg Felső-California fenyői, mint a *Pinus Sabiniana* Dougl., *Pinus Beuchamiana* Hartw. (220' magas, 28' körülettel), a nálunk is tenyésztés alá vont *Abies amabilis* Dougl., *A. grandis*, *A. nobilis*, *Pinus Lambertiana* (152', 220') és *Taxodium sempervirens*, nem kevesebb, mint 300' magasságban, mely sokáig a föld legmagasabb fájának tartatott.

Ez utóbbiból a sz.-pétervári muzeumban van egy 42 hüvelyk átmérőjű törzs, de azért 1088 évgűrüt olvastak le róla, tehát annyit, mennyire példa még nem volt, mert az ezredéves törzsek belseje rendesen odvasodásnak indul. Lobb angol utazó 1850-ben az ész. sz. 38°, a ny. h. 120° alatt 4000' magasságban Calavera állam egyik elhagyatott, de források által bőven áztatott fennsíkján, úgy egy négyszögmért-földnyi területen, kettesével, hármásával, valami 90 drb óriás fenyőt fedezett fel. Ezeket, arányaik után méltán nevezték el mindjárt a meglepetés első benyomásai alatt, mammutfáknak. De egyedenként is hirnévre jutottak, nevezetesen a „bánya-üreg“ törzsén 17' széles nyílás tátong, „a három testvér“ közös

gyökérből eredt, az „agglegények“ viharjárta pontokon szánandó elhagyatottságban sinylődnek, a „lovardába“ 75' mélyre lóháton be lehet hatolni stb. Leghatalmasabb „az erdő atyja“, melynek magasságát éppen 450'-ra becsülik, körülete pedig a tövénél ugy 110'-ra tehető. Ennek belsejét kiégették, s most benne 180' hosszú utat tehetünk, mignem egy ácsomónál ki lehet szállni a sajátos tárnából. Van még egy más, szint ilyen hatalmas törzs, de az egészen bemélyed a földbe. Az aranyásók egy más szálat (98' pheripheriával) ledöntöttek, s 25 ember 5 napig ugyancsak megdolgozott rajta. Minthogy azonban lelketlen üzerek tulságosan pusztítani kezdék e felséges fenyőket, az angol kormány tilalom alá veté azokat. Később 8—9 ilyen csoportot fedeztek még fel, körülbelől 1200 szállal összesen, s így végsemmisülésüktől még egy ideig nem tarthatunk. E fák kérge 15—20'' vastag, színe sötétbarna; fája szép fehér. De oly tág évgyűrűkben halmozódik fel, hogy minden 30' vastagságra 1500 éves kort vehetünk csak, s nem 3000-et, mint Lindley után írni szokták.

Hazai fenyőink közül csupán a tiszafa (*Taxus baccata*) jut el ily magas életkorra. Göppert észlelései szerint a siléziai erdőségekben az évenkénti vastagodás átlag egy párisi hüvelyket tesz ki, de ezt is csak az első 150 év alatt éri el, s később lanyhul a vastagulás. A Kent grófságban (Anglia) Braburn temploma előtt s Skóciában vannak egyes *Taxus*ok, melyek 2500—3000 éveseknek ítéltettek. Németországban a legvastagabb a Fürstensteini uradalomban van. Sléziában 7 láb kerülettel, s egy más, Tharand mellett Somsdorfon 12·5'-al, 500—900 éveseknek vehetők. Nálunk 15—20 cm. vastagságra nő meg.

A zárva termők (*Argio spermae*) első osztálya (Egyszikűek Monocotyledones), általában karsu, magasra szökellő törzsű növényeket tartalmaz. Ezekből a *Bambus* (*Bambusa arundinacea*

és *B. verticillata*) kiválóképen gyors növekvésük által lépnek meg, úgy hogy üvegházainkban is 10—12 nap alatt ugyanannyi magasságot érnek el. Vastagságuk azonban távolról sem áll arányban a magassággal s 0·30—1 méter közt variál. Az egyszikűek legtermetesebb alakjait a pálmák szolgáltatják, ámbar ezek sem tesznek nagy vastagságra szert soha. A kókusz-pálma (*Cocos nucifera*) 60—80 láb magas törzset hajt ugyan, de vastagsága $\frac{1}{3}$ — $1\frac{1}{3}$ '-nyi csupán. Legfeltünőbb mindannyi közt a viaszkpálma 180' magas törzsével. A rotangfélék kuszó törzse ellenben 500 lábra is elhatol, megannyi kötélként füzve össze a *tropicus* vadon növényeit. Nem kevésbé érdemlik meg bámulásunkat a koronások (*Coronariae*) rendjébe sorolt sárkányvérfák (*Dracaena Draco*), s ezek közt kiválóképpen az, melyet Humboldt Sándor 1799-ben Teneriffa szigetről (*Orotava* mellett) leirt. Ez gyökere felett pár láb magasságban 45' körülettel birt, 10 lábbal fellebb 36' volt s magassága akkor 65 lábot tett ki. E fát 1402-ben, a sziget felfedezésekor ép ily állapotban találták, s Humboldt más fiatalabb egyedekkel összehasonlítva, 4—6000 évesnek becsülte. Az érdekes fa, miután 1819-ben egy heves vihar alkalmával lombzatát elveszíté, 1867-ben egy újabb szélroham alatt majdnem teljesen kidőlt. Most Icod de los rino mellett áll még egy nem kevésbé természetes példány, melynek magasságát 60—70 lábra, vastagságát 8 láb magasságban 9·5 méterre mérte 1857-ben Schacht.

Mindezeknél sokkal változatosabb, szemviditőbb alakzatokat találunk a kétszikű lomblevelű fáknál, melyek épen a tűlevelűekkel szemben kedves ellentétül szolgálnak mindenütt. Mig a fenyőszálak merev *geometricus* idomai e folytonos egyformaságukkal nyomott kedélyhangulatba ejtenek utoljára is: a lombos fák véghetetlen különfélesége, mindjárt máskép alakuló lombkoronája új meg új benyomásokkal folyvást élénken foglalkoztat.

Ehhez járul még a fajok nagy száma is, szemben a tūlevelűek szigorú egyneműségével. E változatosság főleg délen lép meg, így a tropikus égöv alatt néhány száz □ mföldnyi területen olykor több fánem lép fel, mint a mennyit széles Európában találunk. Ezért a mondák, regék kegyeltjei, a költők kedveltjei a lomblevelűek, s a hajdankori ünnepélyek díszét és jutalomtárgyait ezekben találjuk. A cserfa őseinknél a vitézség jelképe, Jupiter fája s a druidák felszentelt növénye volt, s egy cserkoszoru az elisi játékok hősének nagyobb hirt és dicsőséget szerzett száz csatánál.

Méltóságteljesebb, szebb növényt nem is igen képzelhetünk egy százados tölgnél, minők nálunk is történelmi nevezetességre jutottak akárhány vidéken. Boroszló közelében Pleischwitz mellett állott egy hirneves tölgy (*Quercus pedunculata*, W. Stiel-Eiche), melynek körülete két lábnyi magasban épen 48' tett ki, vagyis 14—15' átmérővel birt. Két és fél öl magasságban három felé ágazott, s midőn egyik ágát 1833-ban egy szélroham lehasította: abból 14 öl tűzifa és ághuladék jött ki. A főtörzs kioldvasodott s tágas üregében 18 személy talált menhelyet. 1857-ben egy vihar kidönté e gyönyörű fát, s akkor azt 78' hosszúnak találták, korát pedig a hármaskorona legvékonyabb tagja után, mely 320 évgűrűt mutatott, 7—800 évre becsülte Göppert. Holsteinban Dodersdorf mellett egy 46' vastag, s Bamel mellett (Hessen-Darmstadt) 45' vastag tölgy van. A leghatalmasabb ilyenmű példány Dorsetshire mellett Angliában fordult elé idáig, melynek 16' széles, 20' mély odvában Cromwell idejében az utasok kipihenték magukat. 1703-ban egy zivatar kidönté ezt is, de 1753-ig tengődött még, mikor tüzelő-anyagul használták fel.

Amerika számos tölgyfajainál ekkora méreteket nem találunk, mert egy *Quercus bicolor* 27' vastagsága peripheriában már ritkaságként volt leírva.

A bükkfa csak zárt erdőállabokban nő jelentékenyebb magasságra, s ilyenkor 150'-ig is eljut némelyik. Közönségesen 20—30 méterre emelkedik fel s körülete 10—14, nagy ritkán 20'.

Szép növése van a szelid gesztenyének is. Kiváló hirre tett szert a Gotthard utmentén Faldo mellett egy gesztenye 2200' magasságban, és nem kevésbé emlegették az Aetna gesztenye-ligetét, bárha azt a vezetők oktalan módon elpusztították őrtüzeikkel. Az északi oldalon egy egészen ép példányt 18' vastagnak mérték, vagyis körülete 60' lehet, s általában tudva van, hogy míg a bükk vastagodása 130—150, a tölgyé 150—200 éves korban csökken: a szelid gesztenye két annyi ideig is elvastagszik.

A hársak is hosszú életkorral bírnak, s Németország legvénebb hársjáról a Kochernél fekvő Neustadt mellett már 1408-ban énekeltek a dalnokok. Ennek körülete 32', s kora 7—800 évre tehető. Baireuth mellett Fantasie kéjlak közelében is állott egy 41' körületű hárs; ez idő szerint legvastagabb a kaditzi czinterembeli (Drezda mellett), melyet 27 sing körületének hirdetnek. Hazánkban is vannak nevezetes hársak, így a zborói kastély mellettiek, melyek már nagy Rákóczyt látták maguk alatt s a szolyvai fürdőnek sokat dicséret hársora.

Rendkívül erős és tartós fája van még a platánnak. (*Platanus orientalis*). Konstantinápolytól 3 órára. Bujukdereh mellett áll egy 90' magas platán, melynek árnyában a hagyomány szerint már Bouillon Gottfried is enyhet talált.

A nemkevesbé természetes jókori jávort (*Acer platanoides* Spitzahorn), kőrist mellőzve, megemlíthetjük, hogy a forró földöv alatt is kevés növény mulja felül az itt megnevezetteket, az egy myrtusfélék kivételével. Közép-Amerikából a gyapotfa vagy bombaxfélék tonna alaku törzse olykor 15' vastaggá nő. Az Antillak faóriása a kopalfa (*Hymenaea Courbarii*)

Mennier és Wydler szerint 20' vastagságot is elér s 1400 éves példányokban diszlik. A Szunda szigeteken Java, Sumatra vadonjaiban egy Liquidambar Altingiana nevű fa diszlik, mely csak 90—100' magasságban ágazik el, s lombkoronáját 180 lábira emeli fel. Madeira szigetén egy olajfa (*Oreodaphne foeteus*), mint legnagyobb fa, mérsékelt magasság mellett 30—40' körületet is elér. A majomkenyérfa méreteivel mindazonáltal az eddig felhozottak nem versenyezhetnek.

Senegambia egyik kis fülje mellett állott egy ilyen majomkenyérfa (*Adansonia digitata*), melynek törzse ugyan 15—30' magasra tehető, de vastagsága (átmérője) 30—34', mi által a legsajátságosabb zömök formát vette fel. Törzse valami 60'-nyira nőtt ki, míg oldalágai 50—60'-ra kisugároznak minden irányban, akkora árnyékot tartva, mint valami kis liget. A négerék mindenféleképen felcizcomázták e fát, s odvas üregében jöttek össze értekezletekre. Hasonló nagyságu fát talált Baines a Zambezi deltájában, s közléséből látjuk, hogy ha valamely ág lombozata gyérül, a védtelenül maradt pont faszövede verticaliter hatalmasan kinövi magát. E fák óriás termetük mellett szintoly érdekes koraak is, melyet 5—6000 évre becsülnek, vagyis bennök bírnók a föld legősibb fáit.

Szintén ilyen óriás arányokat ölt az indián fügefafa (*Ficus indica*), melynek légyökerei idővel megvastagulva, a törzs növeléséhez járulnak. U. is a törzsből bizonyos magasságban vízszintesen ágak indulnak ki, melyekből lefelé a földbe légyökerek nyulnak, s folyvást vastagodva, végre a törzssel érnek össze. Valamivel magasabban az elébbi elágazás ismétlődik, s az egyes ágak az elébbi módon folytatván a növekvést, új védő övet vonnak a törzs köré. Különböző szintájáról és pontokról ujrázódva e képződvény: utoljára valóban monstruosus formátio áll elé, főleg ha meggondoljuk, hogy a legfelső ágsor

200 lábnyi messzeségbe is kiér. Lassen szerint Madras mellett van egy ilyen fa, melynek törzse 28' vastag s 27-szeres mellékövével bir, melyek egyenkint 30—50' magasságot s 11' vastagságot mutatnak. Egyetlen ilyen fa árnyában hat ezer ember fért el, s némelyik, mint a „Kabir Bar“, távolról egész zöld halomnak néz ki.

De bármennyire kiérdemli a majomkenyérfa bámulatunkat: még annak óriásait is felülmulja a myrtusfélék egyik faja a nálunk is hova-tovább ismeretesebbé váló *Eucalyptus globulus* vagy *collosa*.

Hooker 1851-ben irt le először Tasmaniából néhány példányt, melyek 300 lábnyira nőttek fel, s egy méter magasban 60 lábnyi, 130' magasságban pedig még mindig 40 lábnyi peripheriával birtak. Pemberton Walcott Nyugat-Ausztráliában később 400' magasságuakat is talált, köztük olyakat, melyek 300' magasságban kezdtek elágazni. Ennek odvas belsejében 3 lovas a málhás lovakkal együtt kényelmesen megfordulhatott. Egy más fajú *Eucalyptus amygdalina* épen 420' lábra, sőt ennek egy társa 480'-ra emelte fel méltóságos koronáját. Hayne méretei így szólnak ezek egyikéről: a törzs hossza a koronáig 295', vastagsága az első ágaknál 4'; távolság az elágazástól a csúcsig 90'; a csúcsaszály miatt megtörött ághegy-vastagság 3'; az összes hosszúság 365'; a törzs körülete mellmagasságban 41'. Robinson György értesítései szerint a belső hegláncz *Eucalyptus*ai mellmagasságban 81' körüllettel birnak s 500'-nyira emelkednek fel. Több mint bizonyos tehát, hogy Ausztrália eme fája, ha vastagságra nem is, de magasság tekintetében mindenesetre felülmulja California erdeinek büszkeségét, a *Wellingtonia gigantea*t, minthogy ezekből a legmagasabbak sem haladják túl a 450 lábat. Cheops pyramisához viszonyítva tűnik ki csak igazában e fák óriás volta, mely 480' magasságával az *Eucalyptus* legnagyobbjaitól mindenesetre elfedetnék.

És ha már bámulattal halljuk, hogy ily roppant arányokban fejlődő fák kora ezredekre terjed ki, nem kevésbé lep meg az olyan jelenség, minőt a hildesheimi dom rózsája mutat, mely cserjés volta daczára századokat számlál élettörténetében.

Ennek ültetőjéül a dom alapítóját, Jambor Lajost tartja a hagyomány, s okmányokkal igazolják, hogy a XI. században, midőn Herilo püspök a domot újraépíté, a rózsatőke gyökerét is beboltoztatá, s a ma 20' magasságban valami 30 lábnyi területre terjedő tő illetéknép egyenesen az ősi gyökér hajtásából veszi származását.

A kőszénkorszak eltemetett flórájában is nem egy meglepő példáját találhatnók a növények nagyság- és korbeli fejlettségének; azonban ez alkalomra beérhetjük a látottakkal, melyek mindenesetre kézzelfogható példái a növények szívós életképességének és imponans növekvési arányainak.

Az erdőtisztek egyenruhájáról.

Mire való az az egyenruha? Ez lehetett körülbelől az első kérdés, a mely erdészeti és nem erdészeti körökben a szabályzat megjelenése alkalmával felhangzott.

A hatóságilag fölesketett erdőtisztek, az erdőtörvény szerint, mikor szolgálatban vannak, egyenruhát tartoznak viselni.

Ha egészen egyszerüen akarnánk a bevezető kérdésre felelni, azt kellene tehát mondanunk: az egyenruha arra való, hogy a törvény rendelkezésének elég tétessék. És minthogy a magyar ember szintugy tiszteli a törvényt, mint az angol; a törvény rendelkezésének eleget tenni legelső polgári kötelességünknek kell ismernünk.

Hogy a törvény miért rendeli az egyenruha viselését, annak legfőbb oka az, hogy az erdőtisztet mindenki első pillanatra fölismerje, és rendelkezéseinek engedelmeskedjék.

Azt mondják sokan : az erdészt a környék minden embere ismeri, nem szükséges azonkívül még ismerhetővé tenni.

Hogy ezen állítás csak arra az erdészre nézve áll, ki több év óta szolgál ugyanazon helyen : azt vitatni is felesleges, s így ezen ellenvetés magában esik el.

Mennyire fontos az erdészeti személyzetre nézve, hogy minősége fölött, a vele szemben állók kétséget kizárólag tisztában legyenek; arra nézve a büntető törvénykönyv némely §-a fölvilágosításul szolgál.

Az 1878. évi V. t.-cz. (a magyar büntető törvénykönyv) 165. §-a azt mondja :

„A hatóság elleni erőszak büntettét követi el és három évig terjedhető börtönnel büntethető az is : a ki valamely hatóságnak küldöttségét, választmányát, bizottságát, hivatalnokát vagy más közegét, vagy a küldöttség, választmány, bizottság valamely tagját vagy közegét a törvény, vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak, vagy veszélyes fenyegetés által megakadályozza, vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza.

A 166. §. 3. pontja szerint hatósági közegeknek tekintnek a rendőrségi személyzet tagjai, ide számítva az erdőőröket és a vadászati felügyelőket, a mennyiben a törvény által rendelt feltételek szerint alkalmaztattak; a 167. §. szerint pedig veszélyes fenyegetés az, a mely a fennforgó körülményeknél fogva alkalmas arra, hogy a fenyegetett személyben, a veszély közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjesszen.

Az erdőtörvény 129. §-a azonban világosan kimondja, hogy a fölesketett erdőtisztek és erdőőröknek az erdei kihágás, vagy a kihágást elkövetőnek nyomozásában foganatosított és hatáskörükbe eső cselekményei hatályra és hiteles-

ségre nézve azonosak a rendőri közegekével; a 40. §. pedig közbiztonsági közegeknek (a mi a fennebbivel ugyanaz) rendeli tekinteni.

Az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-a szerint a ki hatósági hivatalnokot vagy közeget hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illet: száz forintig; a 43. §. szerint pedig, ha nevét eltagadja, vagy hamisan bevallja, 25 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Mig ismét ugyanezen utóbb idézett törvény 44. §-ánál fogva, a ki magát illetéktelenül közhivatalban, vagy közszolgálatban álló személynek adja ki, vagy a ki hivatali egyenruhát, vagy a hatósági közeg fölismerésére szolgáló jelvényt jogtalanul visel: 50 frtig terjedő büntetéssel büntetendő.

Ime mindezen előnyök, melyek a hivatalnok védelmére szolgálnak, elesnek, vagy legalább igen csekély mértékre olvadnak le, ha a panaszolt bebizonyítja, hogy az erdőtiszt, vagy erdőőr minőségét föl nem ismerte.

Az egyenruha föl nem ismerése bizonyító okul nem szolgálhat, mert az megyszerte kihirdettetik *), és szükség esetén arra az ellenszegülő figyelmét fel is lehet hívni.

A fennebbiek után tehát, ha az erdésznek vagy erdőőrnek akkor szegül ellen valaki, vagy a kir. erdőfelügyelőnek az erdőbirtokos vagy a községi előljáróság akkor nem engedelmeskedik, mikor nincs egyenruhában, az enyhébben fog büntettetni, mintha ellenkezőleg hivatalos minősége egyenruha által kétséget kizárólag szembetünővé lett volna téve. Sőt az erdei kihágásra vonatkozó vallomás is nagyobb hitelességre tarthat jogot, ha a törvény rendelkezésének megfelelően alkalmazott közeg részéről tétetik.

*) Erre figyelmeztetjük az erdőbirtokosokat, minélfogva el ne mulasztják az általuk megállapított egyenruhát kihirdetés végett a közigazg. erdészeti bizottságnak bejelenteni.

A szolgabíró pl. ép annyira a törvény szellemében járna el, ha azon erdőőr vallomását, a ki az erdőtörvény 41. §-ában előirt rovatos naplót nem vezeti, vagy nem vezetheti csak magán jellegűnek tekintené, mint ha az oly erdőőr megtámasztóját kire rábizonyul, hogy a törvény által előirt jelvényt nem viselte, a polgári törvények szerint ítélné el.

Azon előnyök tehát, melyeket a törvények számunkra biztosítanak, szükségessé teszik azt, hogy már öltözetünk által is, hivatalos eljárásunk minden pillanatában, mindazok által, kik velünk közvetlen érintkezésbe jutnak, fölismerhetők legyünk.

E cél szükségessé, sőt kívánatossá teszi a lehető egyformaságot, hogy t. i. a népnek magának ne kelljen annyi sokféle egyenruha megismerését tanulni, és hogy az egyenruhának jogositatlanok által való viselését a törvény a fennebb idézett módon megakadályozza, illetve megbüntesse.

Kívánatos volna tehát, hogy a kinestári erdőtisztek és k. erdőfelügyelők részére előirt egyenruha, a mennyiben az megengedhető, a magánosok és községek részéről is elfogadtatnék.

Részünkről azt véljük, a sipkán lévő korona, a rangjelvényül szolgáló tölgylevél csokor, a kardbojt és a kir. erdőfelügyelőségek vörös hajtóka-szegélyén kívül az egyenruha változatlanul használható lenne bármely uradalmi vagy községi erdész által.

A sipkára a korona helyett alkalmazni lehetne aranyrózsát, melynek közepét a birtokos nevének kezdőbetűi, vagy czimere tölténének ki, vagy alkalmazható lenne a hercegi, grófi, bárói, nemesi korona. Ez utóbbi a községiéknél is.

Rangjelzésül tölgylevélnek makkal való kombinálása lenne alkalmazható, a mint azt már többen meg is tették.

A kardbojt végre, ha katonai formáját elveszti és nem tevésthető össze sem a közös hadsereg, sem a honvédség

tisztjei, sem a kir. erdőtisztek által viselt kardbojttal, pl. egyszerű aranybojt a czimeres nyak nélkül, akadály nélkül viselhető a magán uradalmak erdészei által is.

A selmeczi erdészeti akadémia hallgatói, a sipkán a korona helyett az egész magyar czimert alkalmazhatnák. Rangjelvényre és a kardbojtra pedig szükségük nincs, minthogy még semmi rangot sem foglalnak el az erdészetben.

Bár milyen legyen is azonban az egyenruha, az az egyokvetlenül szükséges, hogy azt csak hatóságilag fölesketett erdőtisztek viseljék; a hatóságok pedig, tekintve azon előnyöket, melyet a fölesketés az erdőtisztnak nyújt, a fölesketés alkalmával a törvény és utasításhoz szigoruan ragaszkodjanak.

Rohonczy Tihamér.

A *Pinus pinea* honosítása.

A gödöllői udvari vadászatok egyik legbuzgóbb tagja, a toskanai nagyherczeg, ki úgy az erdészet, mint a vadászat nagy kedvelője, távolléte alkalmával sem feledkezik meg a gödöllői erdészetről. Ennek többi között egyik tanujele az e napokban a nevezett nagyherczeg megrendelése folytán a florenczi központi állam jószágigazgatóságtól e sorok írójához érkezett 10 kilo *Pinus pinea*-mag, a mely a gödöllői m. k. erdőhivatalhoz tartozó issaszegi, sziget-monostori és bogdányi veténykertekben föld alá hozatott.

A fa életrajzának megismertetéséhez Dr. Dietrich „Forst flora“ című műve alapján a következőket tartom érdekesnek t. szaktársaim tudomására hozni: A *pinea* családhoz tartozó, Dél-Európa, különösen Dél-Tyrolban honos s leginkább erdei fenyőnkhez hasonló fa tűi kettésével állanak egy hüvelyben,

a toboz fényes, ülő és tojásdad. Ezen a legmagasabb fákhoz tartozó fenyő Olaszthonban tekintélyes területeket borít, sötétbarna, galyakon kissé redős héjjal bir, tüi 5—8 cm. hosszúak. Csak másodévben érő tobozai 10—15 cm. hosszú és 8—10 cm. vastagságúak, a tobozpikkelyek fényesek, felül vastagok, kikerekítettek, alul szűkebbek s belül üresek, a magvak csontosak, sárgabarnák és som nagyságúak s alakúak. A fának technikai használhatósága és tenyésztése az erdei fenyővel azonos, a magvak ehetőek s mint csemege piniola név alatt jönnek elő a kereskedésben.

A mag kikelését, a csemetének égaljukkali megküzdését szemmel tartva, ezen lapok útján fogom tisztelt szaktársaimnak tudomására hozni.

Kallina,
m. k. erdőmester.

Az erdőőri szakvizsgákról.

I. Budapesten.

A nagyméltóságú földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium f. évi 28.096. számú rendelete folytán az erdőőri szakvizsga Budapesten f. évi október hó 17., 18., 19. és 20-án, a megyeház kis termében tartatott meg.

A vizsgáló bizottság elnöke Kallina Károly, m. kir. erdőmester volt; vizsgáló biztosok pedig Véssey Ferencz, k. alerdőfelügyelő, és Balázs Vincze, m. kir. főerdész.

A vizsga letételéhez szükséges engedély kieszközlése végett, a budapest-kerületi kir. erdőfelügyelőséghez 23 egyén folyamodott, s miután egynek az megadható nem volt, kettő

pedig visszalépett, vizsgára mindössze huszan állottak elő, kik közül:

1 a kincstárnál, 2 Budapest fővárosnál, 1 Esztergom városnál, 1 Ipolyság városnál, 1 a ráczkevei cs. kir. családi uradalomnál, 3 az esztergomi primási uradalomnál, 2 az esztergomi főkáptalannál, és 9 gróf Eszterházy tatai uradalmában szolgál; vagyis az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett birtokosoktól jelentkezett összesen 10, az állam közvetlen felügyelete alatt nem álló erdőbirtokosoktól pedig szintén 10.

A közöltekből kitűnik, hogy az államkincstár a vizsgára az ideán csak egy és a közalapítványi erdészlet pedig egyetlen egy egyént sem küldött.

Óhajtandó, hogy ez a körülmény annak legyen jele, hogy ezen nagybirtokosoknál az erdőőri személyzet már is bir a törvényszabta kellékekkel s képzettségi foka annyira teljes, hogy további kiképzésről nem szükséges gondoskodni.

Írásbeli kidolgozásra a következő három kérdés adott fel:

1. Tavaszkor, a lomb kifejlődése előtt egy lomblevelű erdőben tűz támad. Az erdőőr a községi előljáróság által kirendelt egyének segélyével a tüzet eloltotta; miről a tett intézkedések elősorolása mellett az előljáró erdész urnak jelentés teendő.

2. Mi különbség van a négyes és ötös kötelékben való csemete-ültetés között.

Hány csemete szükségeltetik négyes kötelékben egy 1600 öles holdra, ha a csemeték egymástóli távolsága 3 láb?

Kiszámítandó, hogy az ottani fuvar- s munkabér alkalmazása mellett, mibe kerül fent jelzett ültetés, ha a beültetendő terület 8 hold és 400 öl?

3. Az előljáró erdész urnak jelentés teendő, a vadászati idény beállta előtt, a felügyeletére bizott védkerületben levő nemes s kártékony vadállományról; tervezendő a tartandó vadászatok módja és ideje; s ajánlandó egyszersmind az elejtendő vadnak száma is.

Összehasonlítván az írásbeli dolgozatokat a szóbeli feleletekkel:

kitünően alkalmasnak találtatott	4,
jól alkalmasnak	7,
kielégítően	7,
és nem alkalmasnak	2.

Noha kedvező az eredmény, általában mégis tapasztaltott, hogy a vizsgálatra megjelentek legnagyobb része a Bedő Albert-féle „Erdő-őr“-t, könyvkereskedésekben ma már nem kaphatván, nélkülözni volt kénytelen; sokan pedig az első kiadást használták, s minthogy ez még a régi mértékrendszer szerint tárgyalja a számításokat igénylő kérdéseket, a métermértékkel való számolásban nagyon gyengéknek találtattak.

Ennélfogva, s mivel az erdőőrök szakvizsgálója ügyében kiadott m. évi 25.347. számú magas utasítás 4. §-a is ajánlja vezérfonalúl a tanulóknak e fent jelzett, pályadíjjal jutalmazott kézikönyvet, szükségesnek tartom, hogy illetékes helyen gond fordíttassék arra, miszerint az „Erdő-őr“ egy új kiadása mielőbb napvilágot lásson, annál is inkább, mert hazai erdészeti irodalmunkban az „Erdő-ört“ pótló művet hiába keresünk.

Véssey.

II. Pozsonyban.

Az ideji erdőőri szakvizsga a f. évi 28.096. szám alatt kelt magas rendelettel közzétett hirdetményhez képest Pozsonyban is f. évi októberhó 17-én kezdetett meg s másnap este be is fejeztetett.

A vizsgáló bizottságban Hantos János, m. k. h. erdőtanácsos elnöke alatt Batyka János, k. alerdőfelügyelő és Hoffmann Antal, uradalmi erdőmester mint bizottsági tagok működtek.

A vizsgálóhoz való bocsáttatásért 14 egyén folyamodott a k. erdőfelügyelőséghez, kettő azonban az utasítás szerint megkívántató kellékek hiánya miatt nem nyerte meg az engedélyt.

A vizsgálóhoz bocsátottak közül hét a közalapítványnál, egy a herczeg Pálffy-féle majorátushoz tartozó uradalomban, egy a pozsonyi várkapitányi grófsághoz tartozó idősbiségi birtokon és három különféle magán uradalomban áll szolgálatban.

Írásbeli megfejtés végett következő három kérdés adott fel:

1. Az új erdőtörvény rendelete szerint vezetendő erdei napló alapján az őrizetére bízott védkerületben valamely hónap első felében felfedezett erdei kihágásokról a bíróságnál leendő beperlés végett egy rovatos kimutatás készítendő, melyben a folyó számon kívül a kihágás ideje, a kihágónak neve, polgári állása és lakhelye, az elvett zálog megjelölése és esetleg a tanuk nevei, a kihágás nemének, módjának és helyének leírása, az eltulajdonított tárgy méreteinek és mennyiségének, vagy a károsítás nagyságának megjelölése s végre az erdőbirtokos vagy erdőtiszthez történt bejelentés ideje rovatonként felveendő s a megjegyzés rovatában a kihágásra, vagy annak elkövetőire vonatkozó egyéb körülmények bejegyzendők.

A kihágások nemei között egy tétel falopásra, egy a legeltetésre és egy tétel más erdőkárosításra vonatkozzék.

2. Egy vágásban tizenöt munkás által 300 drb szálfá, 12.000 drb zsindey, 180 ürméter hasábfa és 75 ürméter dorongfa készítettett. A szálfáért darabonként 80 kr, a zsindeyért ezrenként 2 frt 30 kr, a hasábfaért méterenként 40 kr, és a dorongfaért 30 kr kiállítási bér jár.

Készítendő egy rovatos bérjegyzék, melyben minden egyes munkás által készített anyag mennyisége és az ezekért járó bér az egyes munkanemek szerint és összesen is kimutatandó, a munkások mindegyikének adott 5 frtnyi előleg azok kéréséből levonandó, a kifizetendő tiszta maradvány külön rovatban kitüntetendő s a bérjegyzék összes rovatai összegezendők.

Megjegyeztetik, hogy valamennyi munkás egyenlő mennyiségű anyagot állított ki mind a négy anyagválasztékból.

3. Egy erdőrészben a munkások szálfák csusztatásával és közelítésével lévén elfoglalva, azoknak egyike a hirtelen lesiklott szálfák által súlyosan megsértetett és mielőbb orvosi segílyt igényel. A megsérült munkást orvoshoz szállítani a sebek miatt nem tanácsos, az erdőőr pedig a munkát felügyelet nélkül nem hagyhatja, kénytelen tehát az esetet írásban feljelenteni.

Szerkesztessék egy jelentés, melyben az erdőőr fentebbi balesetet és a sérülés minőségét körülményesen leírja, kérvén előljáró erdőtisztjét, hogy a megsérült munkásnak orvosi segílyben való részesítése iránt intézkedjék.

A szóbeli vizsgánál a jelöltekhez intézett s a gyakorlatból meritett kérdések csupán azon ismeret kipuhatólására voltak irányozva, mely az erdővédelemre, erdőhasználatra és erdőmivelésre nézve a műszaki segédszemélyzettől mai viszonyok között megkivántatik s mely az erdőőri szakvizsgák iránt kiadott utasítás 4-ik szakaszában megjelölt kereten túl nem terjeszkedik.

Az írásbeli dolgozatok és szóbeli feleletek egybevetése folytán a vizsgázottak közül kettő kitünően, öt jól és három kielégítően alkalmasnak találtatott, kettő pedig a vizsgát nem állotta meg. Ezen oldalról tekintve a vizsga eredményét, alig lehet azt egészen kedvezőnek mondani, sőt sajnálattal meg kell jegyezni, hogy az írásbeli dolgozatoknak nagyobb

részből némi felületesség és a feladatoknak nem egészen kimerítő elemzése tünt ki, s hogy a jelöltek a szóbeli vizsgánál, különösen a közönséges számtani műveletekben általában véve nem nagy készültséget tanusítottak; ellenben a vizsgához jelentkezettek számára nézve a tavalyihoz képest örvendetes haladást kell konstatálnunk, mely azt engedi következtetni, hogy az erdőtvény 37. §-ának intézkedése iránt nagyobb figyelem kezd nyilvánulni.

B.

III. Besztercebányán.

Az idei erdőőri szakvizsga a nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium augusztus 8-án 28.096. szám alatt kelt intézménye alapján Besztercebányán f. hó 17., 18. és 19-én tartatott meg. A vizsgáló bizottságot képezte Scholcz Rezső, m. k. osztálytanácsos és erdőigazgató mint elnök; Dernyei Antal, k. alerdőfelügyelő és alulírott mint bizottsági tagok. A vizsga letételére 14 egyén nyert engedélyt, kik egynek kivételével, ki a znyóváraljai közalapítványi erdőknél van alkalmazásban, részint mint erdőörök, részint mint suhanczok, valamennyien kincstári szolgálatban állanak.

Az írásbeli vizsgát a következő három kérdés képezte :

1. Mily összegre fog rugni a Dubrova vágásban lévő 2800 méter tűzifának a besztercebányai raktárba való szállítása, ha a keményfának métere után 1 frt 25, a puha fának métere után pedig 80 krnyi fuvarbér fizettetik, s a beszállítandó készlet 0.7 részben kemény, 0.3 részben puha fából áll?

2. Mi a szenites célja s hányféle módon történik ez?

3. Védkerületének esős időben való bejárása alkalmával a község csordáját öt éves ertésben találja, anélkül azonban, hogy az őrzéssel megbizott csordás szorgos keresés daczára is fellelhető volna.

Mit fog ez esetben tenni; eljárását, valamint az elkövetett nagyobb mérvű kárt mikép fogja erdészének bejelenteni?

A szóbeli vizsgánál feltett kérdések leginkább a védszemélyzet gyakorlati teendőire vonatkoztak s kiterjedtek az erdőgazdaság minden ágára, valamint a vadászati és az erdőtörvény helyes alkalmazására is.

A vizsga eredménye következő volt. A 14 megvizsgált közül 1 „kitűnően“, 4 „jól“, és 9 „kielégítően“ alkalmasnak találtatott.

Seyfried.

IV. Kassán.

Az erdőőri szakvizsga Kassán ez idén október 17., 18. és 19-én tartatott meg.

A vizsgáló bizottság tagjai voltak: alulírott mint elnök, Haske Emil, Kassa sz. kir. város erdőmestere és Horváth Lajos, kir. főerdész mint biztosok; Mandelik Dániel, kir. erdőmester mint póttag.

A 14 folyamodó közül 11 nyert engedélyt a vizsga letételére, 3 pedig azon okból utasított el, mivel az erdőőri szakvizsgákról szóló utasítás 2-ik §-ában megállapított kort még nem érte el.

A vizsgához bocsátottak közül 7 az államkincstárnál, 3 az egri érsekségi uradalomnál és 1 a véglesi uradalomnál van alkalmazva.

Írásbeli kidolgozásra a következő kérdések adattak fel:

1. 32 favágó úgy a munka teljesítésére, mint az előlegek megtérítésére nézve egyetemleges kötelezettség mellett méterenként 30 krajczárért 1000 méter tűzifa termelésére vállalkozott. A fűrészbiztos részére biztosítottak a favágók keresményükből méterenként $1\frac{1}{2}$ krajczárt. A munka kezdetén kapott a 32 favágó fejenként 3 frtnyi, összesen tehát 96 frtnyi pénzelőleget és 32 drb fejszét. A fejszék értéke dara

bonként 1 frt 20 krban számított s kikötött, hogy ezen összeg minden egyes favágó keresményéből levonatik, a fejsze pedig az illető birtokában marad. A 32 favágó közül már a munka kezdetén kettő elhagyta az erdőt, magával vivén az előlegül nyert 6 frtot, de visszahagyván a 2 fejszét egészen új állapotban, melyeket az erdész teljes értékben visszafogadott.

Mennyi a favágók összes keresménye? Mily összeg esik ebből egy-egy favágóra? Mik a levonások? Mily összeg vonandó le egy-egy favágótól az elment 2 favágónak adott 6 frtnyi előleg fejében? Mily összeg vonandó le minden egyestől a fűrészjavító részére? Mily összeget kap egy-egy munkás kezéhez?

2. Az erdővéd felhatalmaztatott, hogy 200 bécsi öl tűzifa készletét eladja, ha oly vevője akad, a ki méterenként 70 krnyi árt ígér. Egy vevő jelentkezik és köbolenként 5 frtot ígér; odaadhatja-e az erdővéd, a fakészletet a fennebbi felhatalmazás értelmében?

Egy deszka 75 mm. vastag, 40 cm. széles, 6 m. hosszú. Mennyi ennek köbtartalma köbméterekben kifejezve?

3. N. N. nevű erdőrészben tűz támadt, az erdővéd előjáró erdészének jelentést tenni tartozván, írja le: mikor s miként jött az erdőégés nyomára, minő intézkedéseket tett eloltására? Írja le az erdőégés nemét, folyamát, kiterjedését, minő segély által történt eloltását és egyéb annál felmerült körülményeket. Feltalálta-e a tűztámadás helyét, az erdőégés okozóját, vagy az azzal netalán gyanusítható egyént? Végre írja le az erdőégés következtében már most tetteleg felmerült károkat, valamint még az ezután várható káros következményeket a tűz színhelyéül szolgáló állabra nézve.

A szóbeli kérdéseknél kiterjeszkedett a vizsgáló bizottság az erdei műszaki segédszemélyzet szolgálatának minden ága-

zatára és örömmel győződött meg arról, hogy az „Erdőőr“-t minden vizsgajelölt jó sikerrel tanulmányozta, valamint arról is, hogy az illetők előljárói a védszemélyzet kiképzése körül lelkiismeretes buzgósággal járnak el.

Az írásbeli dolgozatok eredménye és a szóbeli kérdésekre adott feleletek alapján a 11 vizsgajelölt közül 3 „kitűnően“, 3 „jól“ és 5 „kielégítően“ alkalmas osztályzatot nyert.

Ez az eredmény elég örvendetes, mindenesetre reményt nyújt, hogy kellő buzgalommal és következetes kitartással végre is elérjük célunkat s lehetővé tesszük az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-a c) pontjának foganatosítását.

Szabó Adolf,
kir. erdőfelügyelő.

V. Ungvárt.

Az idei erdőőri szakvizsga Ungvárt f. évi október 17-én és 18-án tartatott meg. A vizsgáló bizottság Tomcsányi Gyula, m. k. főerdész elnöklete alatt: Cornidesz György, m. k. ker. főerdész- és Marosi Ferencz, m. k. erdészből állott.

A vizsga letételére 4 egyén nyert engedélyt, kik mindannyian megjelentek; ezek közül 3 az ungvári kincstári uradalomnál van alkalmazva, 1 pedig magán szolgálatban áll.

Az írásbeli vizsga tárgyát a következő kérdések megfejtése képezte :

1. Vizsgajelölt tegyen jelentést előljárójának oly üzemi munkálatról, melynél leggyakrabban volt foglalkoztatva.

2. Bérjegyzék készitendő egy vágásban termelt tűzifáról, kimutatandó a munkások kijáró keresete, megjegyeztetvén, hogy 5 munkáscsoport dolgozott, kik az összes keresetüknek $\frac{2}{3}$ -ad részét előlegképen már felvették.

3. Kiszámítandó egy fenyőrönkő köbtartalma, ha annak a felső átmérője 36 cm., az alsó átmérője 45 cm. és hossza 6 méter.

A szóbeli vizsgánál különös súly lett fektetve a számtanra és az új mértékrendszer alkalmazására, továbbá az erdőőr ügyköréhez tartozó üzemi és erdőtenyésztési munkálatokra.

A vizsga eredménye következő lett: „jól“ alkalmasnak találtatott 1, „kielégítően“ alkalmasnak 2 és nem alkalmasnak 1 jelölt.

A vizsgajelöltek, az alkalmasnak nem talált kivételével, mindannyian részesültek az erdőőri szakoktatásban, mely a főerdőhivatal központi tisztviselői által egész éven át vezetett.

Annak oka, hogy az ez évi vizsgához csak négyen jelentkeztek, abban keresendő, hogy az idei szakoktatás hallgatói közül 6 egyén engedélyt nem nyerhetett, nem lévén meg törvényszabta életkora, vagy hiányozván az előirt gyakorlati idő; az alkalmazásban lévő erdővédek pedig már egy-kettő kivételével mind vizsgázottak.

Végül nem hagyhatom említés nélkül, hogy a vizsgánál nyert szabatos és értelmes feleletekből örömmel győződünk meg arról, hogy a szakoktatók hallgatóikat különösen gyakorlati irányban vezetik, s ily módon nem csak képzett, de gyakorlatilag is hasznavehető segédszemélyzetet nevelnek szakunknak.

Marosi Ferencz.

VI. M.-Szigeten.

A nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által f. évi októberhó 4-én 35.249. szám alatt kiadott rendelet értelmében Máramaros-Szigeten az erdőőri szakvizsga f. évi októberhó 17., 18. és 19-ik napjain tartatott meg.

A vizsgáló bizottságban működtek: Bikkal Nándor, m. kir. h. erdőigazgató, mint elnök; Geiszler József és Füstös Kálmán, m. k. főerdészek, mint bizottsági tagok.

A vizsga letételére való engedélyért a kir. erdőfelügyelőségénél 18 egyén nyújtott be folyamodványt, s ezek valamennyien vizsgáláshoz bocsáttattak, később azonban egy jelölt visszalépvén, a vizsgára csak 17-en jelentek meg.

A megjelent vizsgajelöltek közül 5 a nagybányai főerdőhivatal kerületében és 11 a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál áll alkalmazásban, egy pedig magányzó volt.

A feladott írásbeli kérdések a következők voltak:

1. Hogy a szálfának tutajozása és a tűzifának usztatása lehetővé tétessék, esetleg megkönnyíttessék, mire kell a patakok takarításánál és a mellékfolyók szabályozásánál főleg ügyelnünk?

2. Az erdőtörvény alapján kik rakhatnak tüzet az erdőben; hányféle erdőégést különböztetünk meg; a tűzoltás, tűzoltás vezetés és a tűz terjedésének meggátlására mely törvényes rendszabályok állanak fenn?

3. Egy kijelölt vágásterületen az erdővéd felügyelete alatt döntetett 346 drb 16 méter hosszú, 24 cm. középméretű, 451 drb 18 méter hosszú, 30 cm. középméretű, 860 drb 20 méter hosszú, 36 cm. középméretű és 281 drb 24 méter hosszú, 44 cm. középméretű luczfenyő szál- és fűrészfa.

Kiszámítandó a termelt fakészlet köbtartalma és azon pénzösszeg, a mely, köbméterenként 87 krral számítva, a szerződött vállalkozónak kiutalványozandó, illetőleg kifizetendő leend?

A kérdések megoldása után a szóbeli vizsga vette kezdetét.

A jelöltekhez intézett szóbeli kérdések az „Erdőőr“ keretén belől a növény- és rovartan. erdőmivelés, erdőhasz-

nálat és az erdőtörvény köréből vétettek s a köbözéshez és a területkiszámításhoz szükséges elméleti ismereteken kívül felölelték az erdőőri műszaki segédszolgálat minden fontosabb mozzanatát.

Az írásbeli és szóbeli feleletek eredményének egybevetése után 6 „kitünően“, 7 „jól“, és 3 „kielégítően“ alkalmasnak minősítették, míg ellenben 1 készületlensége miatt a vizsgát nem állotta meg.

Ezen eredmény a megelőző évekhez képest kedvezőnek mondható, s tapasztalni lehetett, hogy a vizsgajelöltek nagyobb része kellő szakoktatásban részesült.

Örvendetes jelenségnek tekinthető azon körülmény, hogy már a nagybányai főerdőhivatal kerületéből is kezdenek vizsgajelöltek jelentkezni, kik kellő elméleti és gyakorlati oktatásban részesülvén, a szakvizsga letételénél helyes feleleteikkel általában megelégedést képesek kelteni.

Egyáltalában elismerésünket kell kifejeznünk azok iránt, kik az erdőőri szakoktatás körül üres idejük feláldozásával buzgón fáradoztak.

Geiszler József,
m. k. főerdész.

VII. K o l o z s v á r t.

Az idei erdőőri szakvizsga Kolozsvárt a nagyméltóságú m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium f. évi 35.249. számú rendelete folytán október 17-től 20-ig tartott meg.

A vizsgához 19-en jelentkeztek, de csak 16-an nyertek engedélyt; ezek közül 14 egyén a kincstárnál, egy a csendőrségnél és egy magán birtokosnál áll alkalmazásban.

Az írásbeli dolgozatok következők :

1. Vizsgázó felügyeletére egy új védkerület bizatik s állomását elfoglalva, a helyi viszonyok tanulmányozása után

azon meggyőződésre jutott, hogy az észlelt nagymérvű erdőkárosítások oka lényegében a védkerület területén sokfélekép elágazó feles számú utakban rejlik. Tegyen erről erdészének kimerítő jelentést, mutassa ki az utak egy részének mellőzhetőségét, jelölje meg a meghagyandó és betiltandó utvonalakokat, szóval, indokolja a megmaradandó uton való fakihordás lehetőségét és czélszerűségét akként, hogy ezen jelentés nyomán az erdész a politikai tilalmat kieszközölhesse.

2. Egy munkás fadöntés közben agyonütöztetett; adjon erdészének e halálesetről tényleirást; részletezze abban az egész eseményt, ki volt meggyőződése szerint a szerencsétlenség okozója; vádolhatók-e a szomszédos fagyágók? Mi történt a hullával stb. Egyuttal tegyen részletes jelentést a halott lakhelyéről, anyagi helyzetéről, családi viszonyairól és keresetéből felmerülő pénzbeli követeléséről.

3. Hogy fogja ön a tetten nem talált erdőkárosítót kocsija nyoma után felfedezni? Mit fog tenni, ha utközben utoléri, és mit ha csak a faluig nyomozhatja, de a faluban nyomát veszti?

Az írásbeli kérdések megoldása és a beadott munkálatok megbirálása után a szóbeli kérdéseknél Bedő Albert, orsz. főerdőmester „Erdőőr“ című szakkönyve vétetett vezérfonalul s főszűly az erdélyi viszonyok figyelembe vételével az erdővédelemre, a faszállítási módozatokra, az erdőítésre és áterdősítésre fektettetett. A feleletekből azon örvendetes meggyőződésre jutottunk, hogy jelentkezők a gyakorlati téren jártasságot tanusítva, a fentebbi viszonyokra vonatkozó kérdéseket igen alaposan megfejtették.

Egybevetve az írásbeli dolgozatokat a szóbeli vizsga eredményével, 16 jelölt közül 5 „kitünően“, 4 „jól“ és 7 „kielégítően“ alkalmasnak találtatott.

A szakvizsgát követelő erdőtörvény sikere évről-évre nagyobb mérveket ölt; ugyanis a megelőző 4 év alatt Kolozs-

várt 1878. évben csak ketten, 1879-ben 4-en, 1880-ban 10-en és 1881. évben 19-en jelentkeztek. E fokozódó számok ugyan érdeklődést és jó eredményt tanusítanak, de e mellett még mindig kétséssé válik a törvény abbeli sikere, hogy 9 év multával intenciójának megfelelhessünk és erdeink nagy terjedelmét tekintve, a szaknak elegendő képesített erdővédelmet nevelhessünk, mert a tapasztalat igazolja, hogy a törvény 37. §-a, mely 24 éves korhoz és előzetes 3 évi gyakorlathoz ragaszkodik, a jelentkezők számát nagymérvben csökkenti. Csökkenti pedig lényegében azért, mert az erdőészet erdőőreit ugyancsak azon ép és egészséges nemzedékből egészíti ki, mely a sorozásnál katonai szolgálatra alkalmasnak jeleztetik, és így a törvényszabta hadkötelezettség nem csekély akadályokat gördít az erdőtörvény ebbeli törekvéseinek. Szerény véleményem szerint a védkötelezettséget teljesített egyénekre elégséges lenne egy évi előleges gyakorlat.

Bátor vagyok tehát ez irányban az intéző körök figyelmét felhívni.

Girsik.

VIII. Temesvárt.

Az erdőőri szakvizsga Scheint Adolf, m. kir. lugosi erdőigazgató elnöklete alatt, alulirott és Ujházy Dénes, m. kir. alapítványi erdőmester mint vizsgalóbiztosok — s Geisinger József mint póttag által Temesvárt folyó évi október 17., 18. és 19-én 26 vizsgajelölttel következő eredménnyel tartatott meg :

„Kitünően“ alkalmasnak találtatott 1, „jól“ alkalmasnak találtatott 4, „kielégítően“ alkalmasnak találtatott 14. A vizsgát nem állotta meg 7.

Ebből látszik, hogy a vizsgálati eredmény a középszerűn aluli, kiváltképen gyengéknek mutatkoztak a vizsgajelöltek a tizedes törtekkal, és ennek folytán a métermértékkel való

számolásokban, a mi sajnos arra mutat, hogy a jelöltek, kevés kivétellel, iskolázásban nem részesültek.

Szolgálati köreikre nézve a jelentkezők közül 14 a lippai erdőhivatalnál, 8 a lugosi erdőigazgatóságnál, 1 a vallási alapítványnál, 2 az osztrák államvaspályatársulatnál, és végül 1 a román határőrvidéki vagyonközségnél áll szolgálatban.

Ezen felozslás sajnos azt mutatja, hogy a magán uradalmaknál vagy az erdőőri szakvizsga szükségességét nem érzik még eléggé, a mi nem valószínű, vagy pedig erdőőreiknek nincsen meg a kellő vizsgakészültségük, és ez már valószínűbb.

Az itteni erdőfelügyelőséghez tartozó arad-, temes-, krassó- és szörénymegyei erdők leginkább román községekben fekszenek, és így az ezekben szolgáló erdőőröknek legnagyobb része a román nyelvet beszéli. Ez is egyik oka, hogy egyes vidékekről felette gyéren jelennek meg az erdőőrök a szakvizsgán, mert nincsen semmi román nyelven irt könyvük, mely szerint a vizsgára készülhetnének.

Mint hogy a német nyelvűek is érzik e hiányt, nézetünk szerint az erdőőri szakvizsgák ügyét nevezetesen előmozdítaná, ha Bedő „Erdő-őr“-e német és román nyelven is kiadatnék.

Ujsághy Zsigmond,

m. kir. kat. erdőbecslési felügyelő.

IX. Zomborban.

A f. évi október hó 17-én és következő napokon megtartott erdőőri szakvizsgánál elnöki minőségben közreműködven, van szerencsém a t. Szerkesztőségnek tudomására hozni, miszerint a vizsgára megjelent 15 egyén közül csak egy nem felelt meg kellően, a többiek pedig következőleg osztályoztatnak, u. m.: 1 kitűnően, 6 jól és 7 kielégítően alkalmas.

A vizsga folyamában a bizottság örvendetesen meggyőződött arról, hogy a vizsgatevők a Bedő Albert ur Ó méltósága

által kiadott „Erdő-őr“ czimű szakkönyvet és az erdőtörvényt, mely különösen a szóbeli vizsgánál vétetett irányadóul, dicséretre méltó szorgalommal tanulmányozták s annak szellemét is meglehetősen jól felfogták. A vizsga letételére 17-en nyertek engedélyt, 2 azonban nem jelent meg.

Végül megjegyzem, hogy a vizsgáló biztosi tisztet Rozinszky Béla kir. alerdőfelügyelő és Sugár Károly kezelő főerdész teljesítették.

Scultéty Nátán,

a vizsgabizottság elnöke és m. kir. erdőmester.

X. Pécssett.

A nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium f. évi 35.249. szám alatt kelt rendelete folytán az erdőőri szakvizsga Pécssett októberhó 17., 18. és 19. napjain tartatott meg.

Eredményéről a következőket van szerencsém közölni.

A fent említett határozat értelmében a vizsgáló bizottság tisztét Garlathy Kálmán szombathelyi kir. erdőfelügyelő elnöklete alatt, Tóthi Szabó Sándor, kir. alerdőfelügyelő és Suha Rezső, erdőmester teljesítették.

A vizsga letételére a pécsi m. kir. erdőfelügyelőségtől 13 folyamodónak adatott engedély, kik a vizsgára mindannyian meg is jelentek. Ezek közül 3 a közalapítványnál, 3 magánuradalmaknál, 1 Pécs városánál, 1 a pécsi káptalannál és 5 a pécsi püspökségnél van alkalmazásban.

A feladott írásbeli kérdések következők voltak :

1. Melyek a bükkfanem tulajdonságai, a bükkszálerdő miképen kezelendő, miképen felujtandó; miféle mellékhasználatokat nyújt a bükkszálerdő?

2. Egy oly vágás feldolgozásánál, mely kemény és lágy fanemeket foglal magában, a kemény hasábfa ürmétere után

30¹/₂ kr, a kemény dorongfa ürmétere után 20 kr, a lágy hasábfá ürmétere után 25 kr, a lágy dorongfa ürmétere után 17.5 kr fizettetik vágatási bér fejében; termeltetett pedig kemény fában 325 ürméter hasáb és 85 ürméter dorongfa; lágy fában 212 ürméter hasáb és 52 ürméter dorongfa.

Mennyit tesz a termelési vagy előállítási költség, egyenként és összesen?

3. Hányféleképen eszközöltetik az erdei ültetés? Ha a beültetendő vágás ferdény alakot képez, melynek alapvonala 200 méter, ezzel párhuzamos másik oldala 60, magassága pedig 40 méter hosszú, hány □ métert tesz a vágás-területe és négyes kötelékben vagy hálózatban hány csemete szükséges annak beültetésére, ha a csemeték egymástóli távolsága 1 méter?

Az írásbeli vizsga után 18-án reggel 8 órakor a szóbeli vette kezdetét, melynél főszó a növénytanra, a vetés, ültetés által való erdősitésre, az erdők felújító kezelésére és az üzemmódokra, továbbá a tizedes törtekkel való számolásra, térfogatok és köbtartalmak kiszámítására, az erdőtörvény és vadászati törvény helyes alkalmazására, az erdővédelemre, az erdei munkálatok czélszerű vezetésére, az áterdőlésre, fatermelésre, a mellékhasználatokra, a fának szárazon és vizen való szállítására stb. volt fektetve.

A vizsgálat eredménye következő:

Egy „kitünően“, három „jól“, hat „kielégítően“ alkalmasnak találtatott, három pedig a vizsgát nem állotta meg.

A 13 vizsgajelölt közül Baranyamegyére 12 és Tolnamegyére 1 esik. Sajnálattal kell megjegyeznem, hogy Somogy megye erdőbirtokosai nagyszámu iskolázatlan erdőőreik közül egyet sem küldöttek a vizsgára.

E vizsgánál is bebizonyult, hogy azon vizsgajelöltek, kik a szak iránt érdeklődő erdőtisztek alatt szolgálnak, sokkal

jobban elő voltak készülve a vizsgára, mint más társaik; legyen szabad tehát tisztársaimat ezen körülményre figyelmeztetni és szaktársi barátsággal felkérni, hogy jövőben vizsgára készülő erdőőreiket, a mennyiben idejük engedheti, a szükséges oktatásban részesíteni sziveskedjenek.

Soraim befejezése előtt egyuttal indítatva érzem magamat azon óhajnak is kifejezést adni, vajha a Bedő-féle „Erdőőr“ elegendő példányban újból kinyomatnék, mert nálunk e szakkönyv alig kapható, és részben ezen hiánynak is tulajdonítható a vizsga rossz eredménye.

Suha Rezső,

r. erdőmester mint vizsgáló biztos.

X. Szombathelyen.

Az erdőőri szakvizsga Szombathelyen f. évi októberhó 17-én és 18-án tartatott meg. A vizsgáló bizottság tagjai voltak: Elnök Bothó Imre, herceg Battyáni Gusztáv főerdőmestere; vizsgáló biztosok: Blaschek Ede, herceg Eszterházy Miklós erdőfelügyelője és Sághy Kálmán, kir. alerdőfelügyelő.

A vizsga letételére a k. erdőfelügyelőségtől hatan nyertek engedélyt, kik mindannyian megjelentek.

Írásbeli vizsgára a bizottság által Bedő „Erdő-őr“ című szakkönyvéből a következő három kérdés tétellett fel:

1. Mit kell az áterdőlési vágásoknál főképen szem előtt tartani?

2. Kiszámítandó:

a) Egy darab 5 méter hosszú és 38 c/m. közép átmérővel bíró fatörzsnek és

b) egy darab 6 méter hosszú, 25 c/m. vastag és 28 c/m. széles, négyszögre kifaragott épületfának köbtartalma, segéd-táblák igénybe vétele nélkül.

3. Melyek a futóhomok beerdősítésére legalkalmasabb fák és miképen kell azokkal az erdősítést véghez vinni és hogy ültessük azokat a homoktéren?

A fentebbi kérdéseket négyen „jól“; egy „kielégítően és egy nem fejtette meg. Az írásbeli vizsga eredményéhez képest még kedvezőtlenebb eredménnyel végződött a szóbeli; mert azon három „jól“; egy „kielégítően“ alkalmasnak találtatott, míg kettő a bizottság által hiányos készülségük folytán nem találtatott alkalmasnak.

A mult évi kezdetből a jövő erdőőri szakvizsgák iránt táplált várákozásnak az idei ugyan csak nem felelt meg. Mert a folyó évi erdőőri szakvizsga eredményét összehasonlítva a mult évvel, tapasztaltatott, hogy folyó évben a vizsgára jelentkezők mind számra, mind pedig készülségre nézve, a mult évek szám arányához, különösen pedig készülségéhez képest, messze elmaradtak; ugyannyira, hogy a bizottság nem mellőzhette ezen sajnós tapasztalatának jegyzőkönyvileg is kifejezést adni.

A jelentkezők csekély számának indokát a vizsgáló bizottság egyrészt abban vélte feltalálni, hogy folyó évben Pécssett is tartatván erdőőri szakvizsga, s így azon kerületből vizsgát tenni szánlékozó egyénekkal az itteni vizsgára jelentkezők száma fogyott. Azonban, eltekintve az előbbtől, a bizottság leginkább a megyék által való hiányos közhírré tételben és az erdőbirtokosok közönyösségében vélte legvalóbbszínű magyarázatát találni; valamint részben az erdőtörvény abbeli intézkedésének is tulajdonitá a folyó évi erdőőri szakvizsgára jelentkezők csekély számának okát, hogy az idézett törvény a vizsga letételének engedélyezését a 24 éves életkor betöltéséhez is köti.

Végre nem mellőzhetőnek vélé a vizsgáló bizottság mag s figyelembe vétel végett még azon észrevételt is tenni, hogy:

„Az erdőőri szakvizsgák iránt mult évi 25.347. szám alatt kibocsátott utasításban, habár az említett vizsgáknál intézendő kérdésekre, vezérfonalul Bedő Albert, országos főerdőmesternek „Erdőőr“, vagy az erdészeti alapvonalai című az országos erdészeti egyesület által az erdőőrök tankönyvére kiírt pályadíjjal jutalmazott műve ajánlatik, mely e célra kitünően megfelel; mégis jelenleg az már sehohsem kapható. S ezért többeket tartóztat vissza az erdőőri szakvizsgától azon tudat, hogy nem forog fenn reájuk nézve azon ajánlatos körülmény, miszerint aként intéztetnék hozzájuk a kérdés, a mely vezérfonal szerint ők előkészültek.

Sághy Kálmán,
m. kir. alerdőfelügyelő.

V a d á s z k a l a n d .

Hogy nevezzem hősömet, hogy igaz nevét valahogy meg ne tudja a világ? Mert ha megtudja, s annak én valek oka: félek, baj lesz belőle.

Nevezem doctornak. Doctor annyi van az országban, hogy ugyancsak kereshet a szives olvasó, míg a sok között rá akad. Arra azonban előre figyelmeztetem, ne azok a doctorok között keresgéljen, a kik beteges testét foltozgatják, mert azok jobban el vannak foglalva az embereknek expediálásával a más világra, minthogy idejük és kedvök maradna az állatokéval is foglalatoskodni.

Keresse az igazság férfiai között. Azok között ugyancsak keresheti, mert azok mindenütt ott vannak, még ott is, a hol a nép Mercur istenhez imádkozik áldásért.

De azért ne a kereskedők közé menjen őt keresni, közelebb is megtalálhatja, ha tud jól keresni. Vadász létére pedig kellene tudnia. Hogy nem egészen idegenről szól a nóta, már az is mutatja, hogy közlönyünkben szólal meg.

A doktor urnak, fiatal kora daczára szivbaja van. Igaz, hogy a szivbajok a fiatal korban leggyakoribbak, de ezen a zsenge fiatalságon ő már túl esett. E szerint kora a 30—70 között van. Azt mondják, ez utóbbi idő szivbajok tekintetében legveszedelmesebb. De ennyire még nem vitte, szőke hajfürtei között még egyetlen szürke haj sem lelhető.

Ha már szerencsétlenségemre szőke voltát elárultam, sietek a tényállás előadására, mert még utoljára egészen elárulom őt.

Tehát a doctor ur szivbajban szenved, és vadászattal akarja szórakoztatni magát, mert a szórakozás hathatós orvosság szivbaj ellen.

Tudvalevőleg a vadász kutya nélkül hiányos és munképtelen lévén, vizslát vesz magának.

Lord mintegy 3 éves Setter. A hazai ebtörzskönyvben genealogiája ugyan föl nem található, de annyi tudva van róla, hogy anyja farkas eb volt. Apja ismeretlen. Gazdája rendszeren zsinóron vezeti s ha magában van, már t. i. a Lord, akkor engedelmesebb vizslát képzelni sem lehet, mások jelenlétében azonban a világért szót nem fogadna. Ugy látszik utálja az embereket.

Ára, kitünő tulajdonságaihoz mérve, igen drága volt, mert a doctor kész 40 piczulát adott érte.

Ily kitünő vizslával az ember sokat merhet, ennél fogva gazdája kopóvadászatra is kiszokta vinni magával.

És miért ne?

Dietrich aus dem Winkell, a jó vizsla tulajdonságai között azt is említi, hogy a megpuskázott ny lat üldözze, és elfogván, gazdájának elhossa.

Tehát Lord kijár urával a kopóvadászatra is. Biztosság okáért zsinórjánál fogva a doctor vadásztáskájához van kötve, s hogy a vadat el ne riaszsa, a földre kell lapulnia. (Hittiholnia).

Diána istenasszony kegyes volt egy napon, s a nyúl, szorítva Indits és Muzsika által, egyenesen a szomszédjára tartott. A doktor ezt nem nézhette, helyét ott hagyva szalad, hogy a nyulat meg a szomszédot is megelőzze.

A manœuvre sikerül, a nyúl vagy 20 lépésnyire rugaszkodik el előtte. Elég közel, hogy lepuffantani lehessen. Megáll tehát, hogy jobban célózhasson.

Igen ám, de Lord más nézetten van, telivér Setter természetel ragadja, s a nyúl után rohan. Azaz, hogy rohanna, ha nem volna a táskához kötve.

Szilárd akarattal azonban erős akadályt is lelehet győzni. Így a Setter is erős ugrással neki iramodva, magával rántja a táskát, és nyúl, vizsla, meg táská gyors futással rohannak el a szomszéd mellett, a ki, köztünk legyen mondva, rendes foglalkozása közben méri a cukrot, kávé kilo meg gramm szerint, vagy a hogy kéri. A finom mérésnél a finom célzást is megtanulta ő, de ma mégis ámbátor a nyúlra célzott, nem vévén számításba a futók gyorsaságát, lövése a táskát találta. A táskában volt egy csomó töltény, s hogy, hogy nem, valószínűleg egyik gyutacsát göbecs érte, mert az felrobbant, utánna a többi, s nemcsak a vadásztáskát szakítva darabokra, hanem még a vizsla farkát is majdnem tövében elvágta.

Így lett a Setter sutává s egyuttal házenrein is. A mint nyulat lát már retirál; a foglyot azonban ma is úgy aporrtirozza, hogy az már nem konyhába való.

Talán ezen a tulajdonságán is megkönyörül a sors.

Nyulassy Farkas.

Vidéki levél.

Travnik, 1881. november 2.

T. Szerkesztő Ur! Feltűnt nekem itt Bosnyákországban a fekete fenyő terméketlensége. Ezen fanem itt nagyobbbrészt szórványos csoportokban, vagy kis állabokban jön elő 1300 — 1500 méter magaslatokon.

A talaj, melyen található, sziklás mészkő.

Miután ezen állabokban, annak daczára, hogy a talaj kedvező, nagyon ritkán, és csak szórványosan találtam fiatalost, vizsgálni kezdém annak okát, s azt találtam, hogy a fák majdnem átalában terméketlenek. Ezen terméketlenség okát azon körülmény által vélem megmagyarázhatni, miszerint a fekete fenyőfák a lakosok által — a mint már egy levelemben említém — meg vannak rongálva, mert a fák tövéből a nép lemezeket hasogat. gyujtó forgács készítésére. Mindazon fákon, melyek lába így meg van sebesítve, kevés tobozt találni, és azok is, a melyek található, terméketlenek, míg ellenben azon állabokban, melyeket a bosnyák pusztító keze nem ért, szórványosan látható fiatalos, és a fákon termékeny tobozokat is találtam.

Miután fáink az élet fentartására szükséges táplálékot a gyökerektől a háncsrétegen át nyerik, azt tartom valószínűnek, hogy a fák megsebesítése oka a terméketlenségnek, mert a mag készítésére szükséges anyagot, elegendő háncs hiányában nem szíhatják föl.

Azon fekete fenyőcsoportok vagy állabok, melyekben terméketlen fákat találtam, jegenye fenyők közelében vagy közt állanak, ezek alatt pedig elég fiatalost találni, és nem is lehet állítani, hogy amazok legeltetés vagy elemi csapások, eső lemosás által inkább szenvedtek volna.

Indokoltnak látom tehát azon fennebb koczkáztatott állítást, hogy a fekete fenyőtörzseknek megrongálása gyujtó-forgácsnak kivagdalása által, okozója a fák terméketlenségének. Minthogy gyujtónak csak az erősen gyantás fa jó, s erre a fákat már bevagdalás által előkészítik, a gyantaképzésre föl-

használt anyagok elvonatása a fatenyészettől szintén befolyhat a fák észlelt terméketlenségére.

Az idei bükk- és tölgymakktermés jövedelme igen rossz, minthogy a már két hónap óta tartó nagy esőzés az ugyanis csekély termést tönkre tette.

A folytonos esőzésnek nemcsak ez, hanem a kopár köves oldalaknak lemosása is következménye. Lépten-nyomon láthatni új nagy vizmosások támadását, kőcsoportokat leszakadni a völgyekbe, hogy ott a víz folyását akadályozzák, minek következtében később annál nagyobb rohammal rontson lefelé a megtorlódott víz.

Szomoru szép látványt nyújt itt a mostani időjárás, vízáradások terülnek el e völgyeken, házak állanak a vízben, a vizen ház, híd és más épületrészek jönnek sebesen úszva lefelé, nagy rohammal ütődve az utközben talált házakhoz. A nagy szél (bóra), villámlás és menydörgés kíséretében dühösködik. A bosnyák faházak szerencsére elég ruganyossággal birnak, inognak ugyan, de még eddig ellentállanak és daczolnak az elemekkel. Meddig fog ez tartani, ki tudná megjövedölni. Az ember rettenet, várva végpusztulását e vidéknek.

És mily változó az időjárás! Este villámlás, menydörgés, másnap reggel 6 centim. magas hó; a közlekedés egészen fennakadt. Azt sem tudom, levelem eljut-e valaha távoli szép hazámba.

Helm Gyula.

A f a p i a c z r ó l .

B u d a p e s t , november-hó 20.

Ámbár a fakereskedelemben az úgynevezett holt idény már beállott, és ez idő szerint az összes üzletforgalom a tűzifára szoritkozik, mindazáltal oly eseményeket kell regisztrálnunk, melyek mig egyrésről ezen időszakban szokatlanok, másrésről azonban a jobb idők beálltának előjeleiül üdvözölhetők.

Mindenekelőtt az idényszerű cikkekről kell megemlékeznünk, ez pedig a tűzifa, mely most főfogyasztási termékünket

képezi. Már ez évi VIII. füzetünkben jeleztük, hogy ezen választéknak ára javulni fog. Ez be is következett, még pedig oly udvariatlanul, hogy némely vidéken 15—20 0/0-al emelkedett a tüzifa ára. Igaz, hogy ezen szokatlan árszökkenés az őszi rendkívül kedvezőtlen időjárásnak tulajdonítandó, de csak részben; mert azon körülmény, hogy egy budapesti czég szükségletét a távol északkeleti kárpátokból szerzi be, és usztatott bükk-tüzifát importál a főváros piaczára, — legalább is azt jelenti, hogy azon ezelőtt látott nagy tüzifa-készletek, oly mérvben a haza szívéhez közel, nem állnak többé rendelkezésre, mint azelőtt. Jellemző különben az is, hogy az eddig igen is sűrűn tapasztalt kínálatot, a kereslet váltotta fel a tüzifára uézve. Jogosultan véljük ezért hinni, hogy a tüzifa-árak legközelebb már Budapesten is emelkedni fognak, és ez nem lesz mulékony tünemény.

Nem kevésbé örvendetes esemény az is, hogy a bükkfaszénre szintén élénk kereslet nyilvánul. Ennek igazolására szolgáljon az, hogy a gömöri vasművek részére faszén, illetve bükkesek vételére Szatmármegyében is folynak alkudozások. Ily távolságra pedig, még egypár évvel ezelőtt, a szállítást nem hittük lehetségesnek.

Fenyőszálfa- és szelvényárakra a kereslet, különösen a felső Tisza-vidéken oly nagy, hogy egyesek és társulatok eddig nem tapasztalt feltételek mellett készek lennének vásárt csinálni. A tölgy épület- és műfa — különösen az ország déli vidékén — szintén kielégítő vásárlásnak örvend, a mennyiben különösen a kincstár által áruba bocsájtott vágások már eddig is mintegy $\frac{3}{4}$ részben becsáron felül keltek el.

Dióhéjba szoritva, ez fapiaczuuk helyzete ma. Bővebb tájékozásul szolgáljanak különben, az e hó elejéről származó alábbi árjegyzések.

Besztercebányán. Egy méter bükk	
hasábfá	1.80 frt.
Egy méter bükk dorongfa	1.25 "
" " fenyő hasábfá	1.20 "
Egy darab 4 m. h., 30 cm. sz., 2.5 v.	
lúczfenyődeszka	0.33 "
Egy drb 4 m. h., 30 cm. sz., 2.5 v.	
erdei fenyődeszka	0.40 "
Egy drb 4 h., 30 cm. sz., vörös fenyő	
és kőris deszka	0.48 "
Egy drb lúcz vagy jegenye fenyőlécz,	
szélesség és vastagság szerint	0.05—0.17 "
Egy kbm. lúczf. épületfa átmérő szerint .	2.20—3.8 "
" " vörösfenyő épületfa	6 "
Rimaszombaton. Egy méter cser- vagy	
bükk hasábfá	4.5 "
Egy méter cser dorongfa	2.25 "
" " tölgy hasábfá	3.50 "
" " " dorongfa	1.75 "
Egy drb 4 m. h., 32 cm. sz. és 3 cm.	
v. lúczfenyődeszka	0.50 "
Egy drb 4 m. h., vörösfenyő deszka .	1.44 "
" " 4 " " tölgy " "	1.20 "
" " 4 " " $\frac{13}{13}$ cm. v. vánkös-	
fa lúczfenyőből	0.80 "
100 drb keréktalp	9 "
" " kerékküllő	3 "
Egy métermázsa tölgy cserkéreg	4 "
" " lúczfenyő kéreg	2 "
Székesfehérvárt. Egy méter cser vagy	
bükk hasábfá	4 "
Egy méter tölgy hasábfá	3.65 "

Egy hktl keményfa szén	1.80	frt.
„ drb 5 m. h., 30 cm. sz., 2 cm.		
v. deszka lúczfenyőfából	0.70	„
Egy drb 4 m. h., lúczfenyőlécz	0.10	„
„ kbm. gömbölyü lúczfenyő épületfa	8	„
1000 drb fenyőzsindely	6.50	„
Egy drb tölgy vasuti talpfa	1	„
Győrött. Egy méter cser- vagy bükk hasábfa	4	„
Egy méter tölgy hasábfa	3.50	„
„ „ fenyő „	2.50	„
„ drb 6 m. h., 30 cm. sz. és 3 cm.		
v. fenyődeszka	0.90	„
Egy drb széldeszka	0.25	„
„ kbm. gömb. fenyő épületfa	7.50	„
„ „ fűrészelt fenyő épületfa	18	„
Ezer drb fenyőzsindely	4.5—6.5	„
Verseczen. Egy méter fenyő hasábfa	3.75	„
Egy hktl keményfa szén	1.30	„
Egy drb 4 m. h., 30 cm. sz., 2.5 cm.		
v. fenyődeszka	0.60	„
Egy kbm. gömbölyü fenyő épületfa	12—16	„
Ezer drb fenyőzsindely	6—7	„
Szabadkán. Egy méter cser- v. bükk hasábfa	4.5	„
Egy m. tölgy hasábfa	3.75	„
„ drb 4 m. h., 30 cm. sz. és 2.5		
cm. v. fenyődeszka	0.70	„
Egy drb 4 m. h. tölgy- vagy kőrisfa	1.44	„
„ „ széldeszka	0.20	„
„ „ fenyőlécz	0.10	„
„ kbm. gömbölyü fenyő épületfa	13	„

Egy drb keréktalp	0.06	frt.
„ „ kerékküllő	0.04	„
Ezer drb fenyőzsindely	6.85	„
Aradon. Egy méter cser- vagy bükk hasábfa	3	„
Egy méter tölgy hasábfa	2.50	„
„ kbm. fenyő fűrészáru	19	„
„ „ tölgy „	35	„
„ „ fenyő gömbölyü épületfa	12.70	„
100 drb keréktalp	6	„
100 „ kerékküllő	2.50	„
Ezer drb fenyőzsindely	9	„
Egy métermázsa gubacs	18	„
„ kilogram háncs	0.17	„
Debreczenben. Egy méter tölgy hasábfa	3	„
Egy méter hasábfa	2	„
Egy drb 6 m. h., 32 cm. sz., 2 cm. v. fenyődeszka	0.72	„
Egy drb 4 m. h., 26 cm. sz., 8 cm. v. tölgy-padló	2.40	„
Egy drb 4 m. h. fenyőlécz	0.08—0.12	„
„ kbm. gömbölyü tölgy épületfa, minőség szerint	6.30—7.90	„
Ezer drb fenyőzsindely	7—7.50	„
Egy ürméter tölgy-cserkéreg ára minő- ség szerint	3—5	„
Egy métermázsa gubacs	15—20	„
Munkácson. Egy méter cser hasábfa	1.60	„
Egy méter bükk hasábfa	1.80	„
„ „ tölgy „	1.20	„
Egy drb 6 m. h., 30 cm. sz., 3 cm. vastag fenyődeszka	0.60	„

Egy drb 6 m. h., $18/21$ cm. sz. fenyő- heveder	1.20	frt.
Egy szál 6 m. h., 12 cm. k. atm. fenyő épületfa	0.75	"
Egy szál 6 m. h., 12 cm. k. atm. tölgy épületfa	1.20	"
Egy szál szarufa	0.60	"
Ezer drb fenyő-zsindely	5—7	"
Egy drb tölgy vasuti talpfa	1	"
Egy métermázsa tölgy-cserkéreg	16	"
Kolozsvárt. Egy méter tölgy hasábfa	3.50	"
Egy méter fenyő hasábfa	3	"
Egy hectl. faszén, kemény fából égetve	1.20	"
Egy szál 3.8 m. h., 30 cm. sz., 2.6 cm. v. fenyő-deszka	0.45	"
Egy szál 3.8 m. h., 30 cm. sz., 2.6 cm. v. tölgy-deszka	1.20	"
Egy szál 3.8 m. h., 5.3 cm. sz., 2.6 cm. v. fenyő-léc	0.09	"
Egy köbm. gömbölyű tölgy épületfa	10.50	"
" " faragott " "	23.50	"

Különfélék.

(V.) **Hirlaptudósító mint erdész.** A görgényi vadászatokon jelen volt számos „hirlaptudósító“ közt akadt egy, ki rendes kerékvágásából kikökenve, a zöld fenyves behatásának olyanmilyira rabja lett, hogy tudósításain a zöld színnek nem csekély nyomait észlelhettük. Az erdő, mint állami vagyon szakszerű kezelésének titkait egy nap (!) alatt kifürkészve, útmutatójának a fa értékesítéséről tartott „lelkes“ beszéde

daczára azon borzasztó valóságra ébred, hogy „az erdővágások ép oly barbársággal történnek itt, mint a községi vagyont képező gyergyói havasokon.“ Szakavatottsága az erdészet terén annyira megy, hogy észreveszi, miszerint a szálfa „kaszabolásánál“ a lelkiismeretlen felügyelet miatt az átmetszetben egy láb szélességű, de pár méter hosszáságu darabok a helyszínén hagyatnak, sőt a méterrendszerben való jártassága segítségével minden 10—14 szálfa lekaszabolásánál a veszteséget netto egy köbméterre számítja ki, meg sem akarván említeni, „hogy az ágak, bár tekintélyes vastagságuak s nagy értéket képviselnek, merőben használatlanul a levágás helyén maradnak.“ (Bizonyosan cserkéreg-termelést akarna itt üzni.)

A konyhakertészetnek s az ezzel járó gyomlálásnak is úgy látszik nagy barátja lévén, a 150—200 éves cserfák, 3—4 láb magas rothadásra szánt tuskóit, mint az erdőfejlődés, illetőleg tenyészés hátráltatóit, répa gyanánt akarná kiemelni s eltávolítani az erdőből. S ha még a csusztatók építése terén szerzett bokros érdemeiről is megakarunk emlékezni, szörnyű valami gyanánt felemlítvén azt, hogy a csusztatás alkalmával sok hasáb ki is „pattan“ a csatornából, no már akkor kénytelenek vagyunk bevallani kedves reporter, hogy tudákosságával nagyon is túl lőtt a célon, s bele esett abba a nagy, megbocsáthatlan hibába, hogy mindent megakarva magának magyaráztatni, elfeledé, miszerint csak azt s annyit tanuljon, a mit és a mennyit csakugyan megért.

Különben ha komolyan akartunk volna e szakba vágni akaró férczeletről szólni, csak azt mondhattuk volna, hogy kritikán aluli, de miután ezt nem tettük s különben is vadászatról lévén szó, cikkére csupán azt a megjegyzést tehetjük: „báró de Manx kalandjai sokat vesztenének érdekükből, ha el lehetne hinni.“

A magyarországi erdők nyilvántartásának törzskönyvéből a következő adatokat közöljük:

Nyitramegye összes erdőterülete 220235.7 kat. hold. Ebből véderdőre: 1476.0, feltétlen talajon álló erdőre: 192750.7, nem feltétlen talajon álló erdőre: 26009, a tölgyre: 80288.4, a lombosokra: 106747.8, a fenyőre: 33199.5 hold esik. Az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokot 84442.8, tulajdonképeni magánerdőbirtokot pedig 135792.9 hold képez.

Hajdumegye erdeinek összes térfogata 12470.1037 kat. holdat tesz. Ebből véderdőtalajon: 540.445, futóhomok-területen: 1382.1009, feltétlen erdőtalajon: 7900.1223, nem feltétlen erdőtalajon: 2646.1560 kat. hold áll. A fajok következőképpen vannak képviselve: a tölgy: 11502.516, a bükk s más lombnemű: 968.521 holdat borít. Az állam felügyelete alá tartozik: 10428.1003, magánerdőbirtok: 2042.34 holdnyi erdőterület.

Fehérmegye összes erdőségei 58523.314 holdnyi területet foglalnak el. Ezen területből 14471.288 hold feltétlen, 41052.26 hold nem feltétlen erdőtalajt képez. A tölgyesek térfogata: 46663.870, a bükkösök s másnemű lombosoké: 11684.443, a fenyveseké pedig 175.601 holdat tesz. Állami felügyelet alá tartozik: 7804.768, magánerdőbirtokot képez: 50718.1146 kat. hold.

Bábaseprő a cseresznye és égeren. A bécsi császári akadémia márczius 17-diki ülésében Ráthai tartott értekezést a cseresznyefa bábaseprőjéről. A cseresznyefa bábaseprője okoztatik az *Exoascus Wiesnei* Ráthay gomba myceliuma által, mely évenként a fiatal hajtásokba nyomul be és a levelek alsó lapján a cuticula és az epidermis sejtek közt képezi május hóban a *hymenium* (spora termő) réteget, ugyanezen gomba okozza a *Prunus cerasus* és a *Prunus Chamaecerasus* rit-

káiban előforduló bábasesprőket is. Én ez idei ungi növénytani utazásomban a hamvas égeren (*Alnus incana*) a tichai völgyben találtam bábasesprőt, melyet eddig tudomásom szerint nem észlelt senki sem. Bábasesprőt ugyanis észleltek a következő fáknál, u. m. : nyir, gyertyán, ákác, szil, fűz, alma, galagonya, eper, Broussonetia, jegenye, lúcz és erdei fenyőnél. Legnagyobb sajnálatomra a hamvas égeren általam észlelt bábasesprőn sem a fás részek, sem a levelek nem mutattak oly jelt, melyből azokra csak némileg is lehetett volna következtetni.

Dietz Sándor.

A lótetű kiirtásáról egy német gazdasági lap után a következőket tartjuk érdemesnek közölni: 1. Hosszabb szárazság után egy meleg napon naplementekor vízzel leöntjük azon helyeket, hol a lótetű nyomait fölfedeztük s a leöntés után szalmával behintjük azokat. A következő nap legmelegebb óráiban a fris föld által csalogatva, összegyűlnek a lótetűk a szalmatakaró alatt és így könnyen kiirthatók. Ez eljárást májustól kezdve, tehát a peték lerakása előtt kell alkalmazni. A lótetű petéit ugyanis a június második felétől egész július közepéig terjedő időszakban rakja le. 2. A lótetűk által lakott helyen egy 45 cm.-nyi hosszú és mély árkot ásunk meglehetősen függélyes falakkal; az árok fenekére néhány fazékat állítunk s azokat vízzel és egy kis rozsz olajjal megtöltjük. Ezt legjobb a párázás idejében tenni és akkor százával foghatók el. 3. Szeptember végével egy 60 cm.-nyi mély és széles négyszögben lyukat ásunk, megtöltjük száraz lótrágyával, ezt jól összetapossuk, azután pedig földdel betakarjuk. A melegség miatt a lótetűk szivesen ide húzódnak és ha januárius vagy februáriusban a trágyát kivesszük, ezer meg ezer lótetűt pusztíthatunk el.

A „Vadászlap“ idei első háromnegyed évi tartalomjegyzékét lapuk jelen havi füzete mellett veszik olvasóink.

A sok külföldi vadászlapnál, mely hazánkat elárasztja, sokkal inkább ajánlhatjuk ezt, mely bennünket közelebb érdeklő hazai vadászterületeinkről hoz mindig friss tudósításokat vad-tenyészetéről, vadászterületekről és jóízű elbeszéléseket a megtörtént vadászatokról, valamint érdekes tudósításokat a vadas-piaczról. A lap árára stb. vonatkozó tudósításokat benne találhatja az olvasó.

Változások az erdészeti szolgálat körében. A kincstári erdészethez következő erdőtisztek neveztettek ki:

Főerdészekké: Kovács Géza, m. kir. erdész, a ministerium erdészeti osztályához; Szokán István, kezelő főerdész a besztercebányai erdőigazgatósághoz; Kelemen Márton, m. kir. erdész, a kolozsvári erdőigazgatósághoz.

Erdőrendezőkké: Csiby Lőrincz, m. kir. alerdőfelügyelő, az ungvári főerdőhivatalhoz; Ertel Gusztáv, kat. erdőbecslő, a lippai főerdőhivatalhoz.

Erdészekké: Kaspár József, r. a. erdész, az apatini erdőhivatalhoz; báró Prónay Aurél, r. a. erdész, a gödöllői erdőhivatalhoz; Schmutzer József, erdészjelölt, a besztercebányai erdőigazgatósághoz; Janauschek Kálmán és Vlkolinszky Gyula erdészjelöltek, a zsarnóczai erdőhivatalhoz.

Erdészjelöltekké: Vlkolinszky Jenő, m. kir. erdőgyakornok, a ministerium erdészeti osztályához, és Luscsék Ferencz, m. kir. erdőgyakornok, a lippai főerdőhivatalhoz.

Magyarosodunk. Tirscher István végzett erdőakadémiai hallgató nevét „Törzs“-re változtatta. Éljen!

Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi rendes közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi decemberhő 18-án délelőtti 10 órakor Budapesten a magyar gazdasági

egyesület köztelkén (üllői út) rendes közgyűlést tart, melynek tárgyai a következők lesznek:

1. Jelentés az utolsó közgyűlés óta történt egyleti ügyvezetésről s az egyleti vagyon állásáról;

2. Az egyesület jelenlegi igazgató választmányának 3 évi működése letelvén, elnök, alelnökök és igazgató választmányi tagok új választása;

3. Az egyesület 1880-ik évi számadásainak felülvizsgálása és az 1882-ik évi költségvetésnek megállapítása;

4. A jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt a választmány részére adandó netaláni tájékozás;

5. Indítványok a jövő közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve;

6. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. Ily indítványok azonban a gyűlést megelőző napon a titkári hivatalnak írásban bejelentendők.

Az országos erdészeti egyesület összes tagjait, valamint a hazai erdőgazdaság iránt érdeklődő ügybarátokat is tisztelettel felkérem, hogy az egyesület ezen közgyűlésén minél számosabban megjelenni s tanácskozásaiban részt venni sziveskedjenek. — Budapesten, 1881. évi novemberhó 20-án.

Tisza Lajos, s. k.

A fenebbi meghívóval kapcsolatban van szerencsénk az igazgatóválasztmány tisztelt tagjainak szives tudomására hozni, hogy a közgyűlést közvetlenül megelőző napon, vagyis folyó évi deczemberhó 17-én délután 5 órakor az egyesület helyiségében rendes választmányi ülés tartatik, melyen a szokásos jelentéseken és folyó ügyeken kívül a „Wagner Károly alapítvány” pályázatára beérkezett folyamodványok fognak tárgyalatni. — Budapesten, 1881. novemberhó 20-án.

Elnöki megbízásból:

a titkár.

Erdészeti rendeletek tára.

2150/P. M. Az országos erdei alap kezelése és elszámolása iránt kiadott utasítás módosítása tárgyában.

Körrendelet valamennyi m. kir. állami pénztárhoz.

Minthogy a m. kir. belügyminister úr által az erdei kihágások tárgyalása iránt kiadott s a „Budapesti Közlöny“ f. évi 194. számában 35.839. belügyministeri szám alatt közzétett ügyrendtartásban az erdei kihágások után megítélt pénzbüntetések behajtásával, nyilvántartásával és a községi szegény — vagy beteg — ápolási alapot illető $\frac{1}{5}$ résznek közvetlen kiszolgáltatásával a közigazgatási közegek bizattak meg, az ezen új ügyrendtartás alapján megállapított pénzbüntetések többé nem az országos erdei alapot kezelő magy. kir. állampénztárak által fognak nyilvántartatni, hanem ezek teendője kivétel nélkül csakis azon már behajtott s hozzájuk beszállított $\frac{1}{5}$ bírságrész kezelésére és elszámolására fog szorítkozni, mely az országos erdei alapot illeti.

Ennélfogva az országos erdei alap kezelése és elszámolása iránt kiadott és az 1880. évi augusztus 20-án 53.871. sz. a. kelt körrendelettel a „Pénzügyi Közlöny“ 1880. évi 33. számában közzétett utasítás a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministerium f. évi október 3-án 31.442. sz. a. kelt átirata szerint, tekintettel a magy. kir. belügyministerium által az erdei kihágások tárgyalását illetőleg kiadott s fentebb említett „ügyrendtartás“-ra, következőleg módosittatik:

A 3. §. helyébe ezen rendelkezés lép: „A közigazgatási közegek által beküldendő és nyugtázandó büntetési pénzek egy összegben a számfejtési könyvben előírandók és az erdei alap javára elszámolandók.“

Az 5. §. ezen végső mondata: „Különösen súlyt fektetvén azon község megnevezésére is, melynek a törvényes $\frac{1}{5}$ rész kifizetendő lesz.“ kihagyandó. Végre a 6., 7., 8. és 9. §§. érvényen kívül helyeztetnek.

Budapest, október hó 13-án.

Gróf Szapáry.

Az „Erdészeti Lapok“ tartalma, 1862—1880.

(Tárgy szerint sorozva.)

Közli: Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő.

1867. Adó: Nehány szó az erdőadóról. 551. lap.
1868. Az erdőadóról. 49., 266., 289. l.
1871. „ „ 477. l.
1872. Vizsgáljuk az erdőadó ügyét jobban. 186. l. Az erdőadó kivetési módjáról. 281. l.
1873. A földadó szabályozásáról szóló törvényjavaslat. 106. l. Az erdő adókérdése a főrendiházban. 150., 192. l.
1875. Az erdőadótényezők számbavételéről. 68. l.
1875. Az erdő adóügye a törvényhozás előtt. 81. l. Kivonat a földadósabályozásról szóló törvényezikkből. 272 l. A volt végvidéki erdők megadóztatása. 300. l.
1876. Kataszteri erdőbecsl. utasítás. 310., 368., 424., 498. l.
1877. Kataszteri erdőbecsl. utasítás kiegészítése. 592. l.
1878. Az erdők termőhelyi jóságának kataszt. meghatározása. 196. l. Az évfatermésnek kataszt. kiszámítása. 224., 520. l. Adóalapunk csökkenésének egyik oka. 539. l.
1864. Államerdészet és szolgálat. A francia állam-erdőkről. 81. l.
1865. A magy. birod. áll. erd. kezelésének eredményei 1867-ig. 145. l. Kincst. vasgyárak. 92. l. Fémbányászat. 117. l.
1869. Az erdészjelöltekről. 178. l.
1870. Állami erdőtisztek. 289. l.
1871. Az erdőigazgatóságoknak elkülönítése a bányászatiaktól. 87. l. Az államvagyon költségvetése. 185. l. Kőrrendelet erdőkár. ügyében. 386. l. Szabályrend. a végvidéki erd. személyzet szervezetének és a szolgálati szabályzatnak módo-

sítása iránt. 387., 413. l. Az államerdők költségvetése. 508. l. Körrrend. k. vadászat ügyében. 514. l.

1872. A m. pm. erd. ügyosztály szervezése. 81. l.

1873. Régi erdészjelöltek fájdalmi. 17. l. Az államerdők költségvetése. 20. l. Melyik miniszteriumra bizzuk az állami erdők kezelését. 192., 230. l. A Lajtán túli áll. erd. szervezése. 261. l. A m. k. pm. erd. ügyosztályának ügy- és személyz. beosztása. 277. l. Az áll. vagyon zár- számadása. 423. l.

1874. Az áll. erd. erdőrendezésnek szervezete ügyében. 49., 102. l. Az áll. erd. költségvetése. 66. l. Új földmiv. miniszterium. 94. l. A IX. bizottság jelentése. 107. l. Kiszolgált katonai altisztek alkalmazása. 245. l. A nagybányai és sztrimbulyi erdőhiv. altiszti létszáma. 277. l. A m. végvidéki erdők ügyében tett interpelatio. 388. l. A végvidéki erdőüzletről. 448. l. A jószág és bányaigazgatóságok hiv. hatásköre. 531., 616. l. A végvidéki erdőüzlettársulat szerződése felbontatott. 561. l.

1875. Poroszország áll. erdészetének szervezete. 128. l. A végvid. beruh. bizottság üléseiről. 151. l. A képviselőház véleménye a naszódvidéki erdők eladásáról. 203. l. Adjuk el az áll. erdőket is. 205. l. A m. áll. erdők költségvetése. 280., 488., 495. l. Az áll. erdők eladásának kérdéséhez. 307., 472. l. Körrrend. az erd. tisztviselők utiköltségei ügyében. 414. l. Az áll. erdők az idő szerint nem adatnak el. 523. l. A m. k. jószágigazgatóságok fentartatnak. 531. l. A württembergi áll. erdők költségvetése. 560. l. Az áll. erd. tisztviselők létszáma. 581. l. A végvidéki beruh. alap. 593. l.

1876. Szabályrend. az erdőőrök vad. jegyei és azok lőfegyverei ügyében. 279. l. Szabályrend. az állomáshelyettesítésekre nézve. 281. l. Az erdőgyakorn. által felszámítható fuvardijak. 280. l. Körrrend. vadászati jegyek ügyében. 457. l.

Szabályrend. az anyagkészletek értékének megállapításáról. 551. l. Szabályrend. a rendelkezés alatti gazd. és erd. tisztviselők elbánásáról. 552. l. A kolozsv. jószágigazg. erdőhivatalainak tiszti létszáma. 555. l. Az államerdők költségvetése. 598. l.

1877. Az áll. erdők költségvesése. 66. l. A porosz erdő-tisztek díjazása. 349. l. Az áll. erdők költségvetése. 726. l. Az elzász-lotaringi erdészeti köréből. 196. l. A francia áll. erd. költségvetése. 726. l.

1878. Az áll. erd. költségvetése. 16. l. Kir. leirat a végvidéki beruh. alap jövedelmének felhasználása ügyében. 109. l. A francia államerd. igazgatását a földmiv. miniszterium vette át. 124. l. Erdészjelölti évek beszámítása. 274. l. A francia államerd. bevételei. 333. l. Az erdőgyakorn. gyakorl. kiképzetéséről. 373. l.

1879. A porosz és magyar államerdők gazdasági viszonyai számokban. 4. l. A magyar állambirtokok tőkeértéke. 7. l. A francia államerdészeti központi szervezete és tiszti személyzete. 72. l. Az államerdők 1879-ki költségvetése. 14., 108., 148. l. Erdészeti könyvtárak. 201. l.

1880. A kincstári erdészeti és bányászat külön igazgatásának kérdéséhez. 234. l. Mit mondanak mások a magyar államerdészetről. 285. l. Az államerdők 1880. évi költségvetése. 354. l. Az államerdő 1881. évi költségvetése. 951. l.

1862. **Államvizsgák** ügyében. 142., 188. l. **Államvizsgák** magyar nyelven. 384. l.

1863. **Államvizsgák** megtartása. 288. l. **Államvizsgák** eredménye. 383. l.

1864. **Államvizsgák** eredménye. 58., 276. l.

1865. " " 29. l.

1866. " " 45., 526. l.

1867. " " 394., 535. l.

1868. Államvizsgák eredménye. 187. l.
 1869. " " 205. l.
 1870. " " 226., 460. l.
 1871. " " 315. l.
 1872. " helyei 278. l. Államvizsgák eredménye 483. l.
 1873. Államvizsgák eredménye. 279., 435. l.
 1874. " " 447. l.
 1875. " " 419., 532. l.
 1876. " " 41., 229., 640., 645. l.
 Államvizsgák szabályozása. 233. l. Államvizsgák napjai. 458. l.
 1877. Államvizsgák szabályozása. 377., 493. l. Államvizsgák eredménye. 566., 625., 718. l. Körendelet az államvizsgák ügyében. 616. l.
 1878. Államvizsgák eredménye. 50., 52., 636., 696., 704. l. Szabályrendelet. 309. l. Felhívás. 437. l. Államvizsgák állandó bizottsága. 445. l. Hirdetmény. 502., 557. l.
 1879. Az erdészeti államvizsga 1879-ben. 781. l.
 1880. Felhívás az 1880. évi erdészeti államvizsgák tárgyában. 534. l. Az 1880. évi erdészeti államvizsgák. 846. l.
 1866. **Állattan**: Állatélet erdeinkben. 94., 139., 188., 239., 283., 333., 382., 429., 479., 571. l. Erdei állatok szereplése a mult század gyógytanában. 279. l.
 1867. A pusztuló félben levő állatfajok Kárpátainkban. 98. l.
 1870. A kakukról. 419. l.
 1874. Erdeink lakói. 210., 262., 304., 366., 439., 485., 538., 592., 613. l.
 1875. Erdeink kakukféle lakói. 582. l.
 1876. Fülesbagoly is halragadozó. 165. l. Fehérvarju 290. l. Erdeink harkályféle lakói. 325. l.
 1879. A harkályokról. 719. l.

1877. **Birtokrendezés, faizás, szolgalom:** Az erdők elkülönítése ügyében. 72. l. Az urbéri faizás megváltásáról. 117. l. Urbéri birtokrendezés. 208. l.

1864. Évenként 1 font körte. 62. l. A majorsági zselérségek s a telepítvények birtokrendezéséről. 78. l. Az erdők kihasításáról. 145. l. A faizási szolg. megváltása. 277., 309. l. Teendőink közé tartozik. 341. l.

1865. Faizási szolg. megváltása ügy. 390. l.

1866. " " " Biharban. 135. l.

1867. Szolg. váltsági munkálat. 562. l. Tagosítás. 261. l.

1868. Belügyminiszteri rendelet. 76. l.

1869. Szolg. megváltása Szlavoniában. 10. l.

1871. " " a végvidéken. 301. l.

1872. Törvény az urbéri kapcsolattal fennmaradt jog és birtokviszonyok rendezéséről. 23., 54., 104. l.

1873. Igazságügyminiszt. rendelet. 76. l. Az 1873. LIII. t.-czikkről. 205. l.

1879. Vidéki levél Sz.-Mártonból. 786. l.

1862. **Climatologia:** Az erdők befolyása az éghajlatra. 1., 42. l.

1863. Az aszályosság 1863-ban. 404., 429., 436. l.

1864. Az erdők climára való befolyásáról. 15. l. Az erdők mint esőzési tényezők. 385. l.

1865. Az erdők mint esőzési tényezők. 73. l. Az erdők climára való befoly. 39., 48., 91., 205. l.

1866. Erdőirtás befoly. a climára. 481. l. Esőmenyi-ség. 137. l.

1867. Éghajlati viszonyaink. 217., 283. l.

1868. Légtüneti észleletek Selmecezen. 143., 452., 489. l. A középhőmérsék változatlansága. 288. l. A május-juniusi fagyról. 475. l. Az idei lágy ősz. 536. l.

1869. Légt. észl. Selmecezen. 38., 56., 203., 357., 526. l. Az erdők befoly. a légköri csapadékok elfolyásának mérséklésére. 152. l. Az erd. befoly. a légk. csapad. mennyiségére és a víz elpárolgására. 204. l. Erd. fenyő befolyása a vízterületre. 268. l.

1870. Légt. észl. Selmecezen. 87., 125. l. Az 1869. évi tavaszi derek. 323. l. A fagy hatása az ágak irányára. 418. l.

1873. A szél jóhatása a növényekre. 79. l. Az erd. befoly. az éghajlatra. 221. l.

1874. A vízmennyiség csökkenése források, patakok, folyókban. 36., 86., 147. l. Az 1874. évi tavaszi időjárás. 253. l. Tudós. a fagykárokról. 449. l. Légt. és tenyészetű észleldről. 582. l.

1875. Nagybánya égaljviszonyai. 635. l.

1876. Krim szárazságának elhárítása. 170. l. Az erd. légt. hatásairól. 186. l. A fagy utáni észlel. Selmecezen. 342. l. Tudósít. fagykárokról. 389., 548. l. Nagybánya égaljviszonyai. 401. l.

1877. A fagykárokról. 73., 154., 306., 534. l. Az eső eloszlása a föld felületén. 169. l. Nagybánya égaljviszonyai. 185. l.

1878. Fagykárok. 490. l.

1879. Nagybánya égaljviszonyai az 1877. évben. 903. l. Hazánk szélsőséges éghajlatáról. 913. l.

1880. Nagybánya égalji viszonyai az 1879. évben. 348. l.

1867. **Cserhántó üzem, cserhántás, cserkéreg** Cserzés. Adatok a tölgyhánterdőből. 31. l. A gubacsvetélytársa a tölgykéreg. 61. l. A cserkéregtermés fokozásáról. 128. l.

1868. A kék áfonya mint pótcseranyag. 142. l. Új cserzőszer. 411. l.

1869. A csererdőkről. 81., 141. l. Gőzzel való kéreghántás. 24. l. Ágcsér. 359. l.

1871. Falevelek mint cserzőanyag. 100. l.
1876. A cserkéreg vetélytársa. 103. l.
1877. A „ „ nemzetközi kiállítása. 634. 713. l.
1878. A tölgykéreg csertartalma. 119. l. A cserkéreg és az ásv. cserzés. 339. l. Felhívás a cserkéregtermelőkhöz. 626. l. Új cserzési mód. 638. l. A Nomaison-féle cserkéreg-hántás. 714. l.
1879. A cserkéregtermelők és kereskedők budapesti gyűlése. 194. l. Adatok a csertermelés aránytanához. 209. l. Erdészeti kísérletek a tölgykéreghántás köréből. 237. l. A cser versenytársa. 268. l. A cserüzem alkalmazásáról. 519. l. Adatok a cserhántás köréből. 737. l. A cserüzem kérdéséhez. 831. l. A tölgykéregtermelés vagy cserüzem ügyében. 841. l.
1880. Adatok a cserhántás köréből. 735. l. A tölgy-csererdő kérdésének tisztázásához. 842. l.
1877. **Deák Ferencz alapítvány:** Felhívás. 439. l. Önkéntes adományok. 511., 567., 627., 678., 731. l.
1878. Önkéntes adományok. 61., 127., 212., 275., 336. l. 393., 447., 503., 558., 639., 719., 783. l.
1868. **Egyletek, társulatok, vállalatok:** Állatnövény csereegylet-alapszabály tervezete. 520. l. A m. term. tud. társulat. 538. l.
1869. Erdőiparügyi részv. társaság. 287. l. Magy. erdei-terménybank. 356. l.
1870. Részv.-társ. erd.-term. értékesítésére. 15. l.
1871. A m. közgazdasági gyűlés alapszab. terv. 352. l.
1872. A m. közgazdasági gyűlés határozatai. 148. l. Erd. iparvállalatok. 159. l.
1876. Fakereskedők egylete. 171. l.
1877. A horv.-szlapon erd. egylet megalakult. 260. l. Osztr. erd. congressus határozatai. 278. l. Vadászati véd-egylet Auszriában. A cseh erd. egylet. 388. l.

1878. A bécsi új cs. és kir. erd. és gazd. ügynökség. 638. l.

1864. **Emlék és Feliratok:** A barsmegyei gazdasági egyl. emlékirata az erdők és faültetés ügyében. 45. l. Gróf Eltz Károly emlékirata a Horv. és Tótország helyt. tanácsához. 163. l. Szerém és Verőczemegye erdőbirtokosainak emlékirata a faizási szolg. megváltása ügyében. 277., 309. l.

1871. Az osztr. bir. erd. együletének felirata a földmiv. miniszterhez. 373. l.

Erdőbecslés, l. erdőrendezés.

1862. **Erdőhasználatlan.** A fatörzsökök és tőkék repedése ellen. 31. l. A vágásidő befolyása a fatartósságra. 192. l. A favágás legelőnyösebb ideje. 241. l. A fa-nedvszívó tulajdonsága. 257. l. A nedvesség felismerése. 258. l.

1863. A fa nedvszívó tulajdonsága. 318. l. A bükkfatőkék repedése ellen. 319. l. Egyenlő vastagságu fadarab felső és alsó végének megkülönböztetése. 128. l.

1866. A vágásidőnek befoly. a fatartósságra. 48. 198. l. A rönkök átadásáról. 272. l. Legjobb idő a favágásra. 528. l.

1868. A fadöntésről. 61. l. A fa tömötségéről. 405. l.

1870. A fa tartóssága és a vágásidő. 418. l.

1872. " " " 264., 289. l.

1873. " " " 335., 451. l.

1875. A fák műszaki tulajdosságai. 235., 320., 375., 459. l.

1876. Zsindelymennység bizonyos méretű fából. 241. l. A fák hasadékonyságának ismertető jele. 495. l.

1877. A m. honi épületfák ruganyossága és szilárdsága. 513., 576. l.

1878. A fa tartóssága és a vágásidő. 103. l. Gőzfürész fadöntésre. 544. l. A vágás idejének felismerése. 781. l.

1879. Az épületfák döntése és döntés utáni kezelése. 91. l.
A bodnárfatermelés kérdéséhez. 242. l.

1880. Az zsindelegép czélszerűségéről. 99. l.

1865. **Erdőjövedelem**: Osztr. m. birod. k. erdeinek
jövedeleme. 247. l.

1872. Az erdőjövedelemre befolyást gyakorló tényezők-
ről. 414. l.

1873. Az alapítv. erdők jövdelmessége. 179. l.

1874. Az állandó erdőjövedelem. 201., 249., 297. l.

1875. Az alapítv. erdők jövdelmezése. 361. l.

1877. „ „ „ „ 310., 365. l.

Erdőkár (Fagykár, l. climatologia):

1864. Viharkárok Somogyban. 302. l.

1868. Erdőkárosítások Doroszlón. 361. l.

1869. Elemi károk Csehországban. 159. l. Viharkárok
Marmarosban. 160., 289. l.

1871. Pénzügymin. körrendelet. 386. l.

1872. Viharkárok s következményei. 225. l.

1874. Edőégések. 199. l.

1875. Minist. rend. erdőégések ügyében. 180. l.

1878. Hógörgeteg Liptóban. 211. l. Erdőkárbecslés
Waiszlón. 315., 697. l. Vidéki levél Kőszegről. 784. l. Vi-
déki levél Herendről. 789. l. Hótörés a Bikk-hegységben.
790. l. Vidéki levél. 854., 855. l.

**Erdőleírás, erdőismertetés, az erdőkezelésre vonat-
kozó helyi viszonyok ismertetése:**

1862. Mosonymegye erdei. 57., 82., 123. l. A hacza-
seli vasbánya erdeje. 126. l. Marmarosi közlések. 184. l.
Zólyommegye erdei. 227., 268., 292. l. A bánási bánya-
erdők. 303. l. Rónyai urad. erdeje. 319. l. A perzsák, görö-
gök és rómaiak fagazdászata. 337., 366. l.

1863. A szlavoniai határőrvidékből. 223. l. A perzs., gör. és róm. fagazd. 308., 336. l. Biharmegye erdei. 373. l.

1864. A nagyváradi káptalan erdei. 50. l. Pozsony város erdei. 166. l. Ungvári kir. urad. erdei. 317., 362. l. Franciaországi erdők. 348., 373. l.

1865. Biharmegye erdei. 106., 198. l. A kisjenei urad. erdei. 209. l. A bródi határezred erdei. 211., 254., 314., 352., 400. l. Erdőgazd. vázlatok a v. palotai uradalomból. 444. l.

1866. A magy. birod. erdeinek természeti viszonyai. 114., 193. l. Milyen a Karst? 275. l. Bakonyvidéki erdészet. 562. l. Orosz erdők értéke. 576. l.

1867. Árvamegye erdei. 79., 112., 175., 223. l. Horv.-szlav. végvidéki erdők terül. 251. l. Ausztria erdőkincsei. 301., 349. l. Gömörmegeye erd. viszonyai. 365., 405., 445. l. Erd. viszonyok Ausztriában. 502. l.

1868. Egy kép Erdély havasaiból. 109. l. A m. birod. állami erdőségei kezelése 1867-ig. 145. l.

1868. A Retyezát. 416. l. Debreczen város erdei. 471. l.

1869. Korpona város erdei. 1. l. Az abrudfalvi kincstári erdők történetéből. 186., 308. l. Kirándulás Erdélybe. 217., 260., 299., 473. l. A magy. államerdők. 361., 476., 359., 382., 408., 412., 423. l.

1870. Erdélyorsz. erdeinek állapota. 89. l. Porosz-Szilezia erd. viszonyai. 129. l.

1870. A badeni és württembergi fekete erdő. 161., 265., 381., 421. l. Marmaros, Ung és Liptómegeye ktári erdőségeiről. 195., 227., 291. l. A szlav. végvidék tölgyesei. 401. l. Igló város erdei. 437. l.

1871. Erdélyi ktári erdők. 102., 149., 198. 237., 277., 328. l. Horvátorsz. ktári erdők. 357., 397., 437. l.

1872. Az óbudai és visegrádi korona urad. erdei. 1., 45. l. Keletindiai erdők. 109. l. A bácskai k. erdők. 121., 182. l. A horv. végvidék erdőgazdaságának átalakítása. 161., 201., 259. l. Kolozsvár erd. szabályrendelete. 297. l.

1873. Magán urad. erdőkezelési intézményeiről. 45. l. Dalmátországi erd. viszonyok. 69. l. Vallás alap. erdők. 242. l. Oroszlánkői és illavai uradalmak erdei. 341. l. A kalocsai érseki erdők. 375. l.

1874. Erd. viszonyok Pocsonymegyében. 217. l. Kassa sz. k. város erdőhiv. jelentése. 268. l. A svájci erdészetről. 312., 370., 418. l. A székelyföldi erdők. 345. l. Észak-Karolina erdei. 376. l. India erdei. 527., 602. l. A kalocsai érsekség erdei. 591. l.

1875. A székelyföldi erdőkről. 72. l. Erd. állapotok Törökönban. 390. l. A pilismaróti közalap. erdők. 514. l. A svájci erdőgazd. köréből. 623. l.

1876. Horvát.-Szlavonorsz. községi erdeinek kezelése. 480., 540., 591. l. Tiszolcz város erdei. 488. l. Zalamegyei fenyvesek. 432. l. Adat a magy.-orsz. erdők. XVI. századbeli kezeléséhez. 436. l. A cs. kir. szab. osztr. áll.-vaspályatárs. krassómegyei erdei. 521. l. Szakbeli tudositás Aradmegy. 621. l.

1877. A karansebesi k. erdőhivatal erdei. 639., 695. l.

1878. A nemphyi és alsó-lendvai urad. főbérletéről. 111. l. A gesztesi urad. erdei. 215. l. A magyar államerdők. 451., 507., 563. l. Erdőállomány Európában. 500. l. Nyír-ség erdei. 733. l.

1879. Tölgyesek irtása és ákáczosok telepítése a Kecskemét városi erdőkben. 14. l. Az erdészet s bányászat közti viszony, tekintettel a besztercebányai m. k. jószágigazgatóság kerületére. 114. l. Az árvai uradalmi erdők leírása. 218. l. A balerai vagy pithvai szigetek erdőségeiről. 403. l.

1880. Kolozsvár város erdészetéről. 53. l. A szent-gáli közbirtokosság erdészeti viszonyai. 103. l. A Karst-hegység erdészeti viszonyairól. 235. l. Északamerika erdőségei. 459. l. A bégavölgyi ligeterdők kocsános tölgyeinek növekvés-menete. 560. l.

1862. **Erdőmivelés. Fatenyésztés. Faiskolák.** Fanövekvés a levágott törzsek tuskóin. 317. l.

1863. A zsomb ültetvényezés. 6. l. A jó fatenyésztő. 8. l. A makk és gab. termő erdők. 25. l. Fanövények nevelése vetényágyakban és szabadba való ültetése. 61., 83., 126. l. A vén bükkök tuskói is hajtanak sarjat. 76. l. Az akáczmag gyűjtése. 77. l. Az erdei famagvak érése, gyűjtése, épellése és megvizsgált. 120., 181., 218., 254., 304. l. Fasorok telepítése az alföldi pusztákon. 289. l. A termőhely befoly. a fanövesztésre 161., 203., 241., 297., 330., 453., 417. l. A vetények megóvása madarak ellen. 320. l. Az erdőnevelésről. 377. l.

1864. A fanemek némely általános sajátságai 4., 33. l. Valami a tölgy-culturákról. 84. l. Az akáczról és vetéséről. 123. l. Mily fanemekkel s mily üzemben erdősítsük a m. Alföldet? 241. l.

1866. Hegyeink kopár déloldalai, tisztásai s vizmosásainak erdősítéséről. 22. l. Az erdei magvak áztatása. 92. l. Koderle-labdacsok. 143. l. Főbb viszonyok az erdőmivelésnél. 181. l. A fenyők vetényezéséről. 289. l. Hogy ültetnek a Karston? 516. l. A vegy. állabok elegyaránya. 539. l. Fatenyésztés homoktalajon. 568. l.

1867. Tölgysuhongok. 19. l. A vigályítás. 163. l. Szaporítsuk az elegyes állabokat. 189. l. Gazd. növénytermelés erd. fatenyésztéssel. 264. l.

1868. Magot gyűjteni télen. 48. l. Az erd. fák felnyesése. 78., 453. l. A magoncok és ültőnczök fölfagyása. 128. l.

Buttlár ültetési módja. 136. l. A kihasznált timárcser alkalmazása a fatenyésztésnél. 238. l. A vetőmag minőségének befolyása az abból eredő növényre. 411. l.

1869. Magasabb hegységek s azok újraerdősítése. 60. l. A havasi erdőgazdaság. 224. l. Kendervetés faiskolákban. 492. l. Erd. fenyő a talajt kiszáritja. 523. l.

1870. A magyar-horvát tengerpart erdősítése. 1. l. A fedőtalanj vastagságának befolyása a magvak csirázására. 128. l.

1871. Fokozatos felújító vágás. 213. l. Csemete-nevelés iskolázással. 347. l. A budai hegyek beerdősítése. 410. l.

1872. Vizinövenymivelés az erdőtudomány érdekében. 196. l. Az áterdülés. 227. l. A pesti kör- és sugárutak diszfáiról. 242. l. A mezőség befásítása. 477. l.

1873. A mezőség befásítása. 82., 124. l. A berki erdőről. 88., 151. l.

1875. A dió csiráztatása. 248. l. A vágások sorrendje és területbeosztás. 251. l. Gyomcserjék terjedése a vágásban. 652. l.

1876. Fenyőerdeink felújításáról. 6., 67. l. Az erd. csemeték soros mivélése. 108. l.

1877. A tűlev. magvak csiráztatása. 57. l. Gellérthegy befásítása. 500. l. Válasz az aradi szakb. tudósításra. 546. l.

1879. A tölgyasarjerdők felújításáról. 166. l. Vidéki levél. 484. l. Fejérmegye erdészeti viszonyairól. 615., 693. l. Fatenyésztési kísérletek. 847. l.

1880. A nálunk is honosítani kívánt külföldi fenyőfajok átteleléséről. 433. l. Külföldi fák tenyészteti észlelete hazánkban. 518. l. Az erdei vetéskertek megmivélése. 585. l. A kőrifsa símlésének kérdéséhez. 596. Erdők átalakításával összekötött felújítási és mezőgazdasági műveletek. 627., 801. l.

1862. **Erdőrendezés. Erdőbecslés. Favágatási terv.**

1872. E. t. szükségessége. 39. l.

1873. Földm. minister programm-beszéde. 85. l. Az erdők közhatósági jelen felügyelete. 280. l.

1874. E. t.—t kérünk. 573. l. E. t.—t kért Lónyay M. 96. l. Tutajozási örömek. 201. l.

1875. Egyleti előterjesztés a képviselőházhoz. 537. l.

1876. Interpellatió az e. t. ügyében. 605. l. Az e. t.-javaslatról. 229., 661. l. Egly. előterjesztés. 605. l. Erdeink érdekében. 276. l.

1877. A székely művelődési és közigazg. egylet az e. t. ügyében. 112. l. Az e. t.-javaslat az orsz. erd. egylet szövegezése szerint. 137., 201., 265. l. Az e. t. a képviselőházban 326., 624. l. Az e. t. a minist. tanácsban. 441. l. Az e. t. tárgyalására kiküldött enquete. 728. l.

1878. Az e. t. javaslat a törvényhozó testület előterjesztetett. 60. l. Az e. t. tárgy. a képviselőházban. 125., 273. l. Az e. t. szövege. 65., 135. l. Az e. t. jav. indokolása. 230. l. A bizottság által ajánlott módosítások. 279. l. Az erdélyi törvényhozás és közigazgatás erdőügyi intézkedései. 670. l.

1879. Erdőtörvényjavaslat. 273., 275. l. Erdőtörvény 409., 413., 523., 597. l. A jövő évi államköltségvetés az erdőtörvény életbeléptetéséről. 804. l.

1880. Az erdőtörvény végrehajtásának kérdéséhez. 11. l. Mit mondanak mások az erdőtörvény ügyében. 120. l. A földmívelési ministerium teendői az erdőtörvény végrehajtása ügyében. 182. l. Az erdőtörvény életbe lépett. 473. l.

1862. **Erdővédelem.** Hol építsük az erdőőrök lakásait? 285. l.

1863. A helytartótanács rendelete. 235. l.

1864. Erdőtüzek oltása ügyében kiadott rendelet. 126. 183. l.

1867. Cselfák a betüző szű ellen. 286. l. A hernyók ellen. 352. l. A rovarirtó madarokról. 357. l.
1868. A rovarpusztító gerinczesek. 445., 500. l.
1869. Erdőkárok elhárítása. 74. l. A baglyok jelentősége. 248. l. Hasznos madarokról. 231., 279., 348. l.
1870. Erdőkárok meggátlása. 39. l.
1871. Rovarpusztító madarak. 292. l.
1872. Az erdők hatósági felügyelete. 484. l.
1875. Elorzott faeladásának gátlása. 149. l.
1876. Hasznos madarak. 341.
1877. Fenyűszű irtás ügyében. 293. 417. l. Madarászat betiltása Budapesten. 729. l.
1879. A gyaponcz irtása M. Családon. 336. l.
1880. Nehány szó a harkályok érdekében. 200., 672. l. A rigók birói elítélésének kérdéséhez. 378. l. Az erdőégések akadályozásának eszközei. 918. l.
1862. **Erdővédszemélyzet, erdőőrök.** Erdővédek érdekében. 336. l.
1870. Erdővédek nyugdíjazása. 459. l.
1874. Erdőőri állomások betöltése. 445. l.
1877. Erdőőrök szakképzése érdekében. 13., 723. l. Erdőőri iskola. 428., 549. l.
1878. Az erdőőrök szakképzése ügyében kiküldött egyleti bizottság vélem. 43. l. Erdőőrök vasárnapi oktatása. 210. l. Egl. felterjesztés az erdőőrök szakképzése ügyében. 292. l. Az erdőőri szakoktatásról. 688. l.
1879. A folyó évi erdőőri szakvizsgák 791., 793., 795., 798., 857., 859., 861. l.
1880. A folyó évi erdőőri szakvizsgák. 848., 938., 940. l.

(Értés, l. erdőművelés.)

1862. **Értekezések.** Az erdőgazdaság érdekében. 259., 264. l. Az ember és az erdőtlen sivatagok. 332. l. Több fa teremhet-e a hegyek felületén, mint azok vízszintes alapján? 375. l. Az erd. körében uralkodó divatokról. 379. l.

1863. A bányászat viszonyai az erdészethez. 1. l. Mit tudunk az erdőről? 17. l. A helyi viszonyok jelentősége. 20. l. Erdeink föntartása érdekében. 90. l. Az erdők veszedelme, fapazarlás. 176. l. Az államnak a magán erdőgazdaságra való felügyeléséről. 193. l. Erdőkezelésünk fölötti elmélkedés. 397. l.

1864. Őserdők és rengetegek. 97., 129. l. Az erdők a rendeltetésök. 147. l. A földkéreg és a mohák víztartó képessége az erdőkben. 153. l.

1865. A term. tudom. és az erdészet. 1. l. Hunfalvy észrevételei az erdők ügyében. 91. l. Divald utolsó szava Hunfalvyhoz. 132. l. Közgazdasági eszmetörédek az erd. köréből. 251., 283., 315., 343. l.

1866. A villám egyenes hatása a növényekre. 331. l. A vegyigyarak kigőzölgésének befolyása a környék növényzetére és fatenyésztésére. 337. l. Természetrizai vázlatok. 474., 522., 565. l.

1868. Az erdő képe. 1., 67., 297. l. A farost szénenye. 31. l. A szénsav áthasonítása. 33. l. Az erdészekhez és vegyészekhez. 343. l. Séta a természetben. 465. l. Az erdőgazdaság felszabadítása. 493. l.

1869. Élő sövények. 131., 161. l. Erdészetünk jelenlegi állása. 170. l.

1870. A puszták erdeje. 62. l.

1871. Szaktársainkhoz. 80. l. Georgicai felolvasás. 175. l.

1872. A kohó és kőszénfüst káros hatása. 31. l. A kisbirtokosok erdőgazdászata. 472. l.

1874. A lakosság műveltségi állapotának befolyása az erdőgazdaságra. 235., 279. l. A székelyföldi erdők ügyében. 344. l. Az erdész mint technikus. 349. l. A föld és kőomlások megkötéséről. 606. l.

1875. Erdészetünk érdekeinek megóvása. 1. l.

1876. Az új év alkalmából. 1. l. Az erdő a term. háztartásban. 22., 91., 134. l. Miért korhadnak oly gyakran és gyorsan a főv. újabb épületek gerendái? 409. l.

1877. Észleletek Somogyból. 298. l. Jegyzetek Nizzáról. 540., 594. l.

1878. Mire van a magy. erdészetnek szüksége? 3. l. A lövészetügyről. 116. l. Miért kell az erdőbélőre szigorubban felügyelni, mint a mezőgazdaságra? 598. l.

1879. Miként lehet az erdőknek a források bőségére való befolyását kipuhatolni? 118. l. Tiszteljétek és gondozzátok az erdőket. 145. l. Magyarország törvényhozási és köz-kormányzati erdőügyi intézkedéseinek történeti áttekintése. 173. l. A talaj és légnedvesség befolyásáról. 291. l. Bel-Afrika tenyészvilága. 307. l. A gazdasági birtoktárgyak erdészeti kezelésének kérdéséhez. 320. l. A különféle erdőalakok. 359., 545. l. Az üzemmódok a magyar síkföldön. 456. l. Az erdők szerepe a légköri csapadék párolgás és hőmérsék körül. 850. l.

1880. Közgazdasági értekezletre kitűzött erdészeti kérdések. 64. l. Észleletek az erdőknek a hóolvadásra gyakorolt befolyása felett. 89. l. Az erdei fák kilehelési képessége s befolyása az évi esőzésre. 279. l. Erdészeti teendőinkről. 321. l. Fiatal erdészeink figyelmébe. 370. l. Az országos magyar gazdasági egyesület közgazdasági értekezletére kitűzött erdészeti kérdésekhez. 437., 509. l. A légszáraz fa tömeg- és súlyvesztesége. 636. l.

Faárak l. faértékesítés.

1863. **Faconserválás.** A fatartósság öregbitése beitatás által. 113., 179. l.

1864. A fa tartóssítása felületének szenítése által. 62. l.

1868. Az elásandó fának felületen szenítéséről 29. l.

1875. A fának beitatásáról és kiszáritásáról. 369., 524., 573. l.

1877. Az inpregnált vasuti talpfák. 375. l. A fa tartóssá tételéről. 611. l.

1879. Fakaró tartóssá tételéről. 403. l.

Faizás l. birtokrendezés.

1865. **Faértékesítés, fakereskedelem, faszükséglet, faárak.** Magy.-or. faszüksége. 67., 205. l. Faárak Ausztr. Magy.-birod. különböző pontjain. 400. l.

1866. Ausztria fakeresk. Marseillel. 186. l.

1867. Erd. term. kelendőségéről. 27. l. Ausztria fakivitele. 301., 349. l.

1868. Dongaár. 9. l. Dongagyártás. 331. l. Hordódon-gák. 539. l.

1870. Faárak a selmeczi kerületben. 154. l. Faárak a hradeki kerületben. 272. l. Faárak a komáromi piacon. 329. l.

1871. A fűrészpor mint tápszer. 21. l. Erdőtermények árjegyzéke. 193., 233., 274., 310., 355., 395., 436., 472., 517. l. Búbos kemenczék fapazarlása. 230. l. Faeladás a végvidéken. 314. l. Erdőterm. eladása. 315. l. Fakeresk. érdekében. 317. l. Fakeresk. köréből. 512. l.

1872. Erdőterm. árj. 38., 75., 117., 158., 198., 277., 439. l. Erdőbérlet-e vagy faeladás? 146. l. A faárak jegyeztetése. 180., 481. l. A végvidéki erdők faeladása. 280. l.

1873. Szerződési minta faeladásnál. 6., 56. l. Erdőterm. árj. 42., 126., 483. l. A faárak jegyeztetése. 73. l. Átlagos tűzifa árak. 290. l. Fakeresk. a Maroson. 312. l.

1874. Faeladás bizományi uton. 5. l. Erdőterm. árj. 48., 95., 199. l. Toplicza, Borszék és Tölgyes faipara. 92. l. A faüzlet köréből. 97. l. A magy. épületfa hitelét megrontani kívánó törekvések. 153. l. A fapiacz. 246., 289., 338., 384., 443., 494., 566., 621. l. Faárkimutatások. 295. l. A bodzafa mint szőlőkaró. 400. l. Szerződési minta dongafa eladásra. 432. l. Kovandfa fazekasoknak 500. l. Szerződési minta vasuti talpfa eladásra. 513. l. Interpellatio az erdélyi faeladás ügyében. 564. l.

1875. Tölgydonga üzlet Francia-, Német- és Magyarhonban. 6., 538., l. Hordódonga kivitele. 40. l. A fapiacz. 41., 94., 146., 200., 245., 301., 363., 415., 484., 534., 590., 649. l. Becslés dongára. 162., 311. l. Az ócsárolt m. épületfa külföldről vissza vásároltatik. 202. l. Az angol-magy. bank faüzletei. 249. l. Választott bírósági tévedések. 297. l.

1876. A fapiacz. 46., 105., 172., 233., 291., 338., 397., 459., 513., 556., 617., 657. l. A m. k. hivatalok fakészlete. 82., 129. l. Budapest tűzifa fogyasztása. 109. l. Donga-kivitelünk. 113. l. Az árviz és a budapesti fakereskedők. 168. l. Faüzleti szabványok. 267. l. Fahasadékonyság ismertető jele. 495. l.

1877. Bodnárfafa-üzlet. 32. l. A fapiacz. 61., 127., 191., 256., 323., 382., 446., 505., 564., 623., 672., 724. l. Triesti dongaüzlet. 120., 376. l. Épületfa-kérdés a fővárosban. 231. l. Fiume és Liverpoól közötti összeköttetés. 259. l. A magy. vámhivataloknál 1875-ben ki- és beszállított faanyagok. 372. Csereladás. 379. l. Cserkéreg-ügynökség. 388. l. Jó vásár, cserkivitel. 510. l. Tőzsdei szab. javaslt. tölgykéregre. 690. l.

1878. Tőzsdei szabály gubacsra. 53. l. A fapiacz. 54., 120., 208., 271., 325., 389., 438., 497., 555., 627., 716., 767. l. A fővárosban felhasznált faanyagok ellenőrzése. 191. l.

Szomoru okulás az erdőbirtokosoknak. 633. l. Faüzlet az Egyesült-Államokban. 717. l. Faüzlet Budapesten. 755. l. A fakereskedők bécsi gyűléséről. 701. l.

1879. A fapiacról. 67., 133., 198., 260., 338., 399., 486., 568., 633., 720., 806., 908. l. A tölgy hordódongák 1878. évi kivitele Ausztria-Magyarországból. 125. l. A cserkéreg termelők és kereskedők budapesti gyűlése. 194. l. Fakereskedők bécsi gyűlése. 329. l. A faanyagok beviteli vám-tételei a Német-birodalomban. 398. l.

1880. A fapiacról. 75., 150., 215., 305., 382., 463., 530., 607., 668., 758., 861., 946. l.

(*Faiskolák l. Erdőművelés.*) — (*Fagykár l. Climatologia.*)

1864. **A fanemek** némely általános sajátságai. 4. 33., l.

1878. Amerikai fanemek. 777. l.

1863. Akácza. Maggyűjtés. 77. l.

1864. Az akáczról és vetéséről. 123. l.

1868. Az akácza. 46. l.

1870. Az akácza mint szőlőkaró. 287. l. Az akácza értéke és jövője. 316. l.

1873. Az akácza termés táblája. 478. l.

1877. Egy érdekes ak. állab. 10., 283. l. Az akác kötött agyagtalajon. 84. l. Az ak. fordájáról. 151., 351. l. Az ak. talaj igénye. 319. l.

1879. Az akác talaj igényének felderítéséhez. 252. l.

1880. Gazdag csertartalmu akáczfák. 423. l. Ujabb adatok a csertartalmu ausztráliai akáczokról. 904. l.

1863. A bálványfa leírása. 358. l.

1864. A bálványfa növéséről. 62. l. A bálványfáról. 295. l. A bálványfa Karston. 340. l. Becsüljük a bálv. fát. 530. l.

1876. Boglárfa káros tulajdonsága. 289. l.

1863. Bükkfa sarjadzik vén korában is. 76. l. A tőkék repedése ellen. 319. l.
1864. Bükkfa értékesítés. 159. l.
1866. Söröshordók bükkfából. 575. l.
1867. Bükkmakk olajtartalma. 342. l.
1868. Bükkmakk mérges. 491. l.
1880. Bükkös erdeinkről kiváltképen a melyeknek fatermése alig vagy épen nem értékesíthető. 161. l. A szörény-megyei bükkerdők haszonvétele és átváltoztatása. 912. l.
1877. Californiai vörösfa. 537. l.
1865. Cseregalagönya mint fűtőszer. 374. l.
1877. Cserszömörce. 218., 374., 486., 651. l.
1878. *Rhus Cotinus* nem *Rh. coriaria*. 31. l.
1880. Adatok a cserszömörczeről. 51. l.
1866. Diófa. 553. l.
1865. **Fenyő.** A tűlevelű fák száma 340. l.
1866. A fenyőtűk sárgasága. 133. l.
1867. Lombfa állabból fenyves. 149. l.
1870. A fenyőfajok meghatározása. 31. l.
1876. Fenyőerdeink felujtásáról 6., 67. l. Franciaország fenyő termelése. 565. l. A tűlevelek iparműtani kihasználása. 647. l.
1877. Csiráztatási kísérletek a tűlevelűek magvaival. 57. l.
1867. Californiai fenyő. 153. l.
1865. Czirbolyafenyő beoltott. 66. l.
1879. Czirbolyafenyő makkocskáinak gyűjtése. 404. l.
1877. Douglasfenyő. 380. l.
1878. „ 643. l.
1869. Erdeifenyő befolyása a vízterületre. 268. l.
1880. Az erdei és fekete fenyő ültetése kosarakban. 31. l. Erdei és feketefenyő elterjedése és a befásítási ügy Somogy megyében. 415. l.

1880. Az eperfa 648. l.
1866. Feketefenyő állab jövedelme. 47. l.
1868. Feketefenyő hasznairól. 205. l.
1873. Feketefenyő terméstáblája. 479. l.
1865. Gyalogfenyő haszna. 278. l.
1868. Jegenyefenyő. 17. l.
1872. Kohó és kőszénfüst hatása. 31. l.
1873. A jegenyefenyő vegyszerkezete. 620. l.
1878. A fekete erdő legnagyobb jegenyefenyője. 125. l.
- Jegenyefenyő mageredmény. 777. l.
1865. Luczfenyő toboz mint tűziszter. 279. l.
1871. Egy foklya élettörténete. 462. l.
1872. A kohó és kőszénfüst hatása. 31. l. Luczfenyő mellékajtás nélkül. 77. l.
1876. Luczfenyő ültetések Gödöllőn. 248. l.
1878. Luczkéreg csertartalma. 58. l.
1880. A luczfenyőerdők kezeléséről. 170., 249. l.
1877. Mezgésfenyők. 246. l.
1866. Óriásfenyő. 141., 559. l.
1868. Simafenyő lelombozása. 236. l.
1875. Tengerifenyő 14., 150. l.
1877. „ 371. l.
1864. Vörösfenyő mint tűzifa. 32. l.
1866. „ 8., 76., 126. l.
1867. „ 271. l.
1871. „ terméstáblája. 97. l.
1876. „ tenyésztésről. 517. l.
1879. Bajorországi jegyzetek a vörösfenyő tenyésztéséről. 591. l.
1880. A vörös fenyőtörzsek görbeségének oka. 337. l.
1866. Fűzfakéreg széna helyett. 332. l.

1865. Gesztenyefa megkülönböztetése a tölgyfájától.
339. lap.
1866. „ 553. l.
1871. A nagymarosi gesztenyések. 272. l. Dunántúli
gesztenyések. 500. l.
1880. A talaj vegyszerkezetének befolyása a szelid gesz-
tenye tenyésztésére. 23. l.
1871. Hársfa hánca. 99. l.
1874. Juharjávör fejlődése. 288. l.
1880. A juharfa évgyűrűinek havi növekvéséről. 740. l.
1878. Kőrisfa 288. l.
1878. „ hamvas. 761. l.
1879. A virágos kőris pusztulása. 81. l.
1880. A kőrisfa sinlésének kérdéséhez. 596. l. A kőris
évgyűrűinek havi növekvéséről. 740. l.
1878. Mahagonifa. 778. l.
1872. Meggy-zelnicze és vakondok. 199. l.
1877. Meggy, török, tenyésztése. 421. l.
1878. Mézgafa ausztráliai. 387. l.
1866. Mogyorófa. 553. l.
1873. Nyárfafa terméstáblája. 479. l.
1875. Nyárfafa vegyszerkezete. 620. l.
1869. Nyirfa megcsapolása. 206. l.
1868. Papayafa. 45. l.
1873. Szilfa terméstáblája. 479. l.
1865. Tehénfa. 308. l.
1867. Tiszafa. 142., 241., 319., 368., 470. l.
1879. A tiszafa mérges természetéről. 76. l.
1863. Tölgyfa. A makk- és gub.- termő erdőkről. 25. l.
1864. „ kulturákról. 84. l.
1865. A gub. és tölgymakkokról. 271. l. A tölgyfa
megkülönböztetése a szelid gesztenye fájától. 339. l.

1866. Egy tölgyerdő keletkezése. 36. l. A bánáti tölgyesekről. 93. l. Erd. levél Szlavoniából. 224. l. A gubacsról. 385., 433., 492., 529. l.

1867. A t.- suhángok nevelése és kiültetése. 19. l. A t.- makk csiraképeségéről. 237. l. Egy hatalmas t.- törzs. 352. lap.

1868. A csoport tölgyen is terem gubacs. 47. l. A dugaszt. és ipara. 120., 232., 301. l.

1869. Makk- és gub.- termő erdők kezeléséről és felújításáról. 67. l.

1870. A t.- makk vegyi alkatrészei. 88. l. Hazánk tölgyfajai 110. l. A t. és annak tenyésztése. 61. l. A t. műveléséről. 417. l.

1872. A t. műveléséről. 14. l. A bácskai k. erdők gub.-termése. 65. l.

1876. T.-csemeték új veszedelme. 339. l.

1877. A gub. keletkezése. 311. l. A tölgyekről. 340., 412, 458. l. A csálai k. tölgyesek száradása. 553. l. A bükkal és gyertyánnal elegyült tölgyesek kezelése. 685. l.

1878. Tölgyeink makkjának megkülönböztetése. 100. l. A tölgyesarjerdők magfáiról. 187. l. A tölgymivelés Bánátban. 319. l. Makktermés. 557. l.

1879. A tölgyesarjerdők felújításáról. 166. l. Óriási tölgy. 203. l. A kocsános tölgy makkjának tartós csiraképesége. 726. lap.

1880. A magyar tölgy. 617. l. Haszonfa becslésnél követett eljárás kocsános tölgyálabbán. 644. l. A tölgyfa évgyűrűinek havi növekvéséről. 740. l.

(Vége következik)

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1881. évi október hónapban.)

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Arz Károly, m. kir. fizető főerdész	8	Fodor István	4
Bencze Gergely, m. kir. erdőgyakornok	1	Frankner Antal, földbirtokos	10
Balbach János, m. kir. erdész	8	Früstök István, erdőgondnok	1
Belházy Károly, erdőispán	1	Garlathy Kálmán, kir. erdőfelügyelő	8
Baiersdorf Károly, erdész	8	Grieszbach Ede, fűrészgondnok	16
Bachó János, m. kir. erdészjelölt	8	Halliarszky Samu, erdész	8
Bedros József, prim. erdőgyakornok	9	Hammer Károly, m. kir. erdész	8. ⁵⁰
Bohn Gyula, földbirtokos	8	Havas János, urad. főerdész	8
Berghold Károly, körerdész	1	Hóra József, m. kir. közp. főerdész	1
Boboth Ede, közalap. erdőmester	8	Ihrig Vilmos, m. k. közal. erdőmester	8
Belházy Emil, kir. főerdőfelügyelő	1	Imre Dénes, m. kir. erdész	10
Csipkay János, m. kir. erdészjelölt	1	Kigerl János, földbirtokos	24
Csupor István, m. k. közal. erdőgyakornok	9	Kárász István, kat. erdőbecslő	10
Cieminszky Benő, kat. erdőbecslő	1	Kutrovich István, m. kir. erdőgyakornok	1
Dávid Sándor, mérnöksegéd	4	Kabina János, kir. erdőfelügyelő	8
Dittrich Ferencz, főerdész	8	Kuhinka Gyula, földbirtokos	160
Denk Adolf, m. kir. erdőmester	8	Kellner Emil, m. kir. erdész	5
Dőry József, m. kir. erd. számvizsgáló	8	Kauffmann Albert erdőbíró	8
Ercsényi Béla, m. kir. erdőgyakornok	9	Kossányi Róbert, h. főerdőmester	8
Dr. Floch Henrik, földbirtokos	8	Kovács Géza, m. kir. közp. főerdész	1

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Leschner Ferencz, m. k. faraktártiszt	8	Rácz Imre, m. k. erdővéd	8
László István, m. kir. erdőgyakornok	1	Sáros Nagy- és Kis-Patak közbirtokossága	105
Laukó Sándor, m. kir. közal. erdőgyakornok	1	Sabato vitz Adolf, m. k. erdész	8
Lámp Károly, főerdész	8	Schuszter Oszkár m. k. erdész	1
Langhammer József, erdész	8	Schmidt József, erdész	8
Michel József, m. kir. erdész	8	Szarvasy Alajos, m. kir. erdész	1
Nagy István, kat. erdő becselő	8	Szikora András	1
Nemes Gyula, m. k. közal. erdész	9	Szimon Károly, uradalmi erdész	2.50
Novák József, m. k. közal. erdész	1	Seeberg Adolf, m. kir. erdész	8
Oszterlamm Armin, kir. erdőfelügyelő	8	Schréter Károly, urad. erdőfelügyelő	1
Palkovits Károly, prim. erdészsegéd	9	Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő	9
Prohászka Lajos, okl. erdész	9	Sümegh Vilmos, m. kir. erdész	16
Pfalcz Károly, m. kir. erdőmérnök	8	Salix Gyula, m. kir. főerdész	8
Prugberger József, min. tanácsos	16	Simenszky Kálmán, m. kir. közal. erdőmester	8
Pukács Antal, m. kir. erl. számvivő	0.50	Szöcs Miklós, m. kir. erdész	1
Pokorny Károly, uradalmi erdőmérnök	8	Tindly József, erdőmester	9
Ifj. Pischl Pál, m. kir. erdész	27	Ujlaky István, erdész	1
Plehacsek Attila, m. kir. erdőgyakornok	8	Ujházy Dénes, közal. erdőmester	8
Prokop Emil városi erdész	5	Vlkolinszky Jenő, m. k. közp. erdészjelölt	1
Ritter Károly, m. kir. erdőgyakornok	8	Vadászffy Jenő, közal. faraktárgondnok	8
Rottler József, uradalmi erdész	8	Vanke Sándor, prim. erdőmester	9
		Znió-váralyai közalap. erdőgondnokság	8